Государственная ордена Ленина библиотека СССР имени В. И. Ленина

Масса а нохкашкара пролетарашь, кІанагІкхетаІ

СЕРДАЛО совет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а Грозненски юркома а, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.

Ера 17 ИЮЛЬ № 57 (2223) 1958 шу

Мах 20 пул.

Лоаццача хана а доа ца деш а чуэца ялат. Воай беррига низ дІалургба вай дІахо а воай Даьхе тоаярна а чІоагІъярна а!

Къахьегамхошта эшача хІамай дукхагІа йоакхо е

Вай халкъа иразахи цун вахар тоаделарахи еча йоакхонал йоккхагІа йоакхо яц Коммунистически партени Советски правительствони. Промышленность, юрта боахама дерига доакъош хадданза дегІадоаладара наькъаца тІехь-тІехьагІа тоалуш латтача вахара чухь къахьегамхой хьахула хьашташ махулла дикагІа кхоачашде гІерт вай паччахьалкхе.

Из дика гуш да вай НГІАССР-е а. Шергара-шерга цухкагІа хьалду наха чубаха цІенош, шерлу торгови предприятей сеть, бахача наха эшача хІамай мастерскеш. Алхха укх кхаь шера НГІАССР-е пачнахьалкхен счетах 316 квадратни метр наха чубаха цІенош а наха тоашта ду 10 эзар цІа а хьалдерца. ЛоархІам боллаш шерлуш латт бахача наха дукхха эша товараш хьаделга—мебель, тийга хьамаш, кога гІирс, ш. кх. д. а.

«Сердало» газета тІа рабселькоРашеи из дешарашеи яздечох, цу дерриганеша а къахьегамхой тІадбуг, дукха езача Коммунистически партена а правительствона а дег тІара баркал оалийт.

Иштта йІаьхий торонаш йола республикански, городской, юрта организацеш йолча, гІулакха толам хилар тийша да къахьегамхошта эшараш гуча даха а уж довза а харца, царех дувзаденна хьаувтта дешаш ший ханнахьа къоастаде харца. Цу гІулакха тІехьа тоаш дикача оагІорахьара бовзийтаб моттигерча Советий дукхха депутаташа, промышленни предприятей, стройкай, колхозий, совхозий, торговлен а наха чубаха а цІенош хьалдеча организацей кулгалхоша.

Цхьабакъда город Грознерча а республикерча а бахача наьха вахара чухь тайп-тайпара дола эшараш дика кхоачашду аьлча нийса хургдацар. Хьаэцарца вай е бакъдар. Дукха ха йоаиаш хьалъяьй Калинина цІерагІара поселок. Цита баха нах ледкъаш ба цІенош во дьаьд, тховнаш ладар ухаш да яхаш. Поселке хІанзолца электросердал, радио яц, хий а юкъ-юкъе доацаш хул. ХІаьта № 12 йолча трестои горжилуправленени кулгалхой къоастадаь балац уж кхоачамбоацараш дІадаха малагІа декхарийла я. Наьсарен районерча культурновахара кхоачамбоацарех яздаь дукха письмош кхоач тха газетага. Кагирхошта салоІам вІаштІехьа баккхара гІулакх къаьстта во латт укхаза. Дукха ха я Ачхой-Мартане бани болх беш йоаца, цу тІулакха сагата вац ОКХ-а заведующи нов. Медов.

Республикан юрта боахама къахьегамхой эггара болх сихбенна денош да хІанз. Ялат чуэцаш, доажъар кийчдеш. культурашта Іунал деш сихденна балхаш ду. Къахьегалуш барех дукхагІа бараш хІанз кхашка ба. Цхьаккха ха а ца йоаеш, низ а ца кхобеш. ялата хІара килограмм бахьан, ялат чуэцилга чакхдаккха а ялат дІадалара план ханал хьалхагІа кхоачашъе а къовсам лоаттабу цар хІанз.

Ахархошка дика къахьегалургдола хьал оттадар, цар йоакхо а теркам а бар — партийни, профсоюзни, боахаман организацей сийлен декхар да. ХІара механизатора, ялат бахьан лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаш волча хІара сага къахьегама ди йистедаьнначул тІехьагІа кхай тІарча стане чам болаш обед, Іовижа цІена моттиг, мукъа, салоІаш доаккха сахьат кхетамца, сакъердаме доаккхадрдолаш тІулакх хила деза.

ДукхагІа йолча колхозашка, совхозашка, МТС-ашка иштта лела а ду из.

Цхьабакъда, хІанз а ба вай наьха йоакхо во еш бола кулгалхой. Науурски района «ЦІе байракх» яхача колхоза Семиколодцево яхача отарашка дукха кагирхой ба, цІе уголок яц цита, наггахьа мара кино хилац. Къонача колхозникашта эшача хІамай уйла яц колхоза председателна нов. Загорулькос. Хиланза ярийоаца продукташ хадданза йолаш хилац лоаман районий магазинашка.

Партийни, советски, профсоюзни органий декхар да къахьегамхошта культурни-вахара гІулакх дарах дола кхоачамбоацараш дІадахар, советски наьха вахара хьал тоадара хІара денна йоакхо яр.

Паччахьалкхен складашка керда ялат чудоладеннад

15-гІча июле Назрановски мельзаводе кхаьчар укх шера эггара хьалха паччахьалкхенна кІа дІадала ена Яндарерча отделенера 5 автомашина.

Кердача хьувкъамах дола кІа дІадала енача цІе байракх тІаягІача машинаца бар Яндарерча отделенен управляющи нов. Имагожев, юрта Совета председатель нов. Мержоев, совхоза парторганизацен секретарь нов. Албогачиев, отделенера дикагІа бола болхлой Мержоева Марем, Даурбекова Маддани Маликати, Ладирова Аминат, Гельсанов Исраил.

ДІаденна кІа 170 центнер я. Ялат дІалулга дІахо додаш латт.

С. ПАРОВ.

Шоллагіча ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра тІехьа

Грознерча мясокомбината коллективо социалистически яхьа а этта укх шера хьалхарча ах шера план тІехкхоачашйир, къахьегама овсарал 1,3 процент лакх а еш. Керда техника производственна юкъе йоалаеш, къахьегама овсарал совъяккхарнеи арахецаш йола продукци дикагІа хилийтарнеи предложенеш телаш дика къахьийтар Грачеваси, Бричеевси, иштта кхыбарашеи.

ХІанз дукха ха йоаццаш хьалхарча ах шера план тІехкхоачашъяри, балха юкъе хІанза а доахкаш дола кхоачамбоацараши, шоллагІча ах шера план кхоачашъярна наькъаши дувцаш мясокомбината болхлойи, инженерно-технически болхлойи, гІулакхерча наьхеи собрани хилар.

Собране хиннараша хьагучадаьхар хьалхарча ах шерара план кхоачашъеш балха юкъе нийслуш хинна кхоачамбоацараши уж юстарг даьха наькъаши. Цул совгІа собране хиннараша дош делар шоллагІча ах шера план тІехкхоачашъяра тІехьа къовсам лоаттабе.

Июль бетта хьалхарча декадах йола план 105 процент кхоачашъяй коллективо. Шоай балха опыт дІа-юха а луш цаІ-ахи, шиъ нормаш йоахаш дика къахьегаш ба н.н. Ларионова. Воробьев, Головин кхыбараш.

Укх гарггарча хана арахецаш йола продукци дикагІа хургйолаш рационализаторски предложени юкъе йоалаяй коллективо.

О. ДАУТОВ.

Юрта боахама балхаш шоай ханнахьа кхоачашдара тІехьа къовсам лоаттабу

Ялаташта оасардаь яьннай Урус-Мартановски районера «Красноармейски» совхоза 10-ча отделенен коллектив. Дог гІоздоаккхаш, біарга ма хетта тоаенна латт отделенен кхашкара хьажЬІаш. гидуаргаш, кхыйола культураш.

Отделенен коллектива хІанз хьалкашка эттар боккха лоархІам болаш декхар да: ялат чуэцилга, хьайбашта доакъар Іалащделга.

ДогІа сецаь кхашкара лаьтта ловсара доддашехьа, ялат чуэца болалу комбайнераш. ТІуно дисаь ялат комбайна ах хедерга мара хьакхийташ цар. Цунах комбайна бердах хьерча а цалуш ялат мелла тІаьда даде а фийг ца бойташ цІена оард. Цхьаши го боаккхашехьа берригача хедерца чулаца йиш йолаш докъалу ялат. Хьаьта а, кІина юкъе дукха буц тІаяьннача метте комбайнеро ах хедерца мара хьакхаш. Из гІулакх юкъе доаладаьд тха отделенен дикагІа болча комбайнераша Ибрагимов Мовлас, Мальсагов ТІаусас, Ахмадов Ахьмада, Козлов Виктора.

Иштта методаца ялат чуэцаш доккхий толамаш доах цар. Масала, Ибрагимов Мовлас 4 дийнахьа 63,5 гектар ялат чуийцад. Цу тІара 1400 центнер совгІа ялат аьрдад цо. Ибрагимов механизатор вола 28 шу совгІа ха я. Комбайнера Т. Мальсагов а 65 гектара тІара ялат чуийцаьд 4 дийнахьа.

Ялат комбайнашкара хьатта дахь. Дийгаь, цІендаь докъадаь мара паччахьалкхенна дІадахьийтац из. Комбайнашкара хьа дена ялат дегаш, цІендеш бригада я хьатта. Цхьан оагІорахьара ялат Іо доассадаь машина комбайна тІа яха юхаерзашехьа вокха оагІорахьара ялат дегача, цІендеча агрегата хьа кІал отт заготзерно ялат дІакхухьаш йола машина. Ялат дегаш, цІендеш йолча агрегато ялатий кІеж чуйолаю цун кузовчу. Цу сахьате етте йоал машина. Ялат дегаш, цІендеш дика болх бу болхлоша Закриева Калимата, Бакарова Яхас, Дудаев Вахас, Исаева Алпатос, ялат цІендеча агрегата машинисташа Судальцев Ивана, Фролов Алексейс дукхача кхыча болхлоша.

ДогІа доладелча ялат кхухьача автотранспорто силос кийчъеча бригада новкъостал ду.

Говр-бьре лаккхал я отделене дІа йийна 2 бІаь гектар гаргга йола «суданка» яха буц. Из буц хьекхаш, цу бацах силос кийчъеш я тракторист Ачаев Оалхазари комбайнер Тутаргаев Адами вола агрегат.

Агрегат силос хьакха йолалу. Цхьаннена тІехьа шоллагІа яр а йолаш хадданза кагъяькхха суданка Іоухача комбайна лекхарга кІал хьаувт автомашинаш. Дика болх беш ва «самосвал» яхача автомашина шофер Мурдал Іаьла. ХІара дийнахьа балха нормаш 200 процент совгІа кхоачашъю цо.

Деррига а дІа лаьрхІача массехк ди мара дац силос кийчъеш оаха болх бу. Планах 9,6 бІаь тонн кийчъе езача, тхо кийчъяь даьннад 8,8 бІаь тонн гаргга силось. Укх шера, шин шера совгІа кхоачам хургболаш силос кийчъе а, иштта гІожа доакъар кийчде а лаьрхІад тха коллективо.

Планах 1 эзар тонна совгІа йол кийчъе еза тха. Бакъда, 4 бІаь тонн совгІа мара кийчъяь-м даьннадац, цунах фермашка тІа эза аргІаш даь я 350 тонн. Йол махулла тІех Іалашъе гІерташ ба тха хьайбацу леладераш, болхлой, механизатораш.

А. ДЖАМБУЛАТОВ,
Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» совхоза 10-ча отделенен управляющи.

„Красный молот" завода сийдола декхараш

Массехк шу да «Красный молот» заводо хьаеш йола машинаш оборудовани кхыча мехкашка кхухьийта.

Заводо кхухьийтача машинаша, оборудоване доккха новкъостал ду халкъа демократен мехкашта. Укх шера Афганистане кхахьийта а йолаяй заводо ший продукци.

Завода болхлоша боккхача безамца кхоачашду кхыча мехкашка кхохьийтача поставкай заказаш, хІана аьлча, царна хов вІаши пайдане долаш мехкашта юкъе мах лелабаро, царна юкъера гІулакхаш тоаделга.

Кхыча мехкашта оборудовани машинаш кхыйола техника кхьахьийтара, 1958 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй завода коллективо.

Доазол арахьарча мехкашта кхухьийта продукци арахецар, къонача инженера коммуниста нов. Е. И. Лисина хьалхле лелаю № 3 йола цех я. Дика къахьег цу цехерча Анохов, Абрамов, Бурлачук, Индолов керте болча слесарий-сборщикий бригадаша. Боккха теркам тІабохийт цар шоаш хьаеш йола изделий дика хилийтарна. Цудухьа доазол арахьа доккха сийду заводо кхахьийтача оборудоване, машиниий, кхыйолча техникан.

А. КИСЕЛЬМАН.

ССР-а Союза юрта боахаман берригача болхлошка даь

Ставропольски краян колхозхой, совхозий, ремонтно-технически станцей болхлой, юрта боахаман специалистий

Кхайкарал

Дукха деза новкъостий!

ССКП XX-ча съездо оттадаь декхараш кхоачаш а деш, Советски Союза къахьегамхоша промышленность, юрта боахам, Іилма, техника, культура дегІайоалаеш Іалаьмате доккхий толамаш даьхад. Коммунистически партеси Советски правительствоси йоакхо яр бахьан долаш щІаккха а ца хиннача тайпара чІоагІа я колхозни строй.

ССКП ЦК-а февральски Пленумо а СССР-а Лакхехьарча Совета цхьоалагІча сессес а «ДІахо а колхозни строй дегІайоалаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи» даьча соцамаша, ССКП ЦК-а июньски Пленумо «Обязательни поставкаши МТС-ша деча балхех тела натуроплатеи дІаяккхарах, юрта боахаман продукташ кийчъяра кердача порядках, маьхех, хьанех, баьча соцамо дІахо а юрта боахаман кІама хьаду низа дегІадоаладарна, ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ йоахилга чехкка лакхдарна эша кхы а дикагІа йола торонаш елар.

Ставропольски краян колхозаша МТС-ашкара шоашта езаш мел хинна техника хьайийцар: цунах хІанзехьа а 152 млн. сом паччахьалкхенна дІа а деннад. 66 отделени а йолаш, 45 ремонтно-технически станци йиллай крае. Колхозаш а РТС-аш а говзал йолча механизаторийи юрта боахаман специалистийи кадрашца Іалашъяь я.

ХІанз, колхозаша еррига юртбоахаман техника шоай бе еллачул тІехьагІа колхозни лаьтта цхьа да ва. Колхозникаша геттара дикагІа къахьег, машинех пайда дикагІа ийбу, чехкагІа а дикагІа а ду юртбоахаман деррига балхаш.

Юртбоахаман еррига производствон лард ялат да яхаш хьех Коммунистически партес. Валовой ялат даккхар лакхде къовсам лоаттабар — вай Даьхе экономически низ болашагІа хилийтара кертера гІулакх да. Из кхета а деш, Ставропольски краян колхозникашеи совхозий болхлошеи укх шера ялат дукхагІа дІадийнад. Ставропольен хьашка йийза моттиг дІалаьцай ялата а доакъара а эггара чІоагІагІа мах болашагІа йолча культуро—хьажЬІаша. 1957 шерца нийсдича шозза дукхагІа дІайийнай хьажЬІаш, цхьа миллион гектар а я уж. ХІанз краян йоккхача аренашка хьажЬІаш чІоагІагІа хьувкъийта тІагІертта къовсам лоаттабу.

Юртбоахаман еррига культураш лелаяра агротехника тоаяра хьакъехьа лоархІам боллаш болх баьб краян колхозашеи совхозашеи, дика хьувкъийтад ялат.

Цу дерриганеша а торо лу вайна Ставропольски краян колхозашеи совхозашеи укх шера дІадахача шерачул дукхагІа паччахьалкхенга ялат дохкарггда а дІалурдда а аьнна тешшаме ала.

Ставропольен колхозаши совхозаши эггара бехктокхамера а лоархІамера а гІулакх деш — ялат чуэцаш я. Оаха дика кхетаду, ара кхашкара хьакханза латта ялат, чуийца дІаоттадича мара тхоай лархІа йиш ца хилар. 1956—1957 шерашка оахоша яьча опыто тхо тешадир, лоацца хана а доа ца деш а ялат чуэцара толам ше дикагІа хилар хьахьекха йола раздельни ялат чуэцара прогрессивни способ шерра, кхетам боллаш. дика вІаштІехьа яьккха, дукхагІа юкъе йоалаярах латташ хиларах.

Раздельни хьисапе ялат чуэцар ялат чехкагІа хьакха йиш хулийташ, из доа да дайташ, цун валовой чудар дукхагІа хулийташ дола гІулакх да.

Цу хьисапе ялат чуэцаш хІара гектара тІара 2—3 а кхы дукхагІа а центнер йоал.

Раздельни хьисапе ялат чуэцара прогрессивни гІулакх шерра юкъе а доаладаь, 1957 шера краян дукхагІа йолча колхозашеи совхозашеи 6—10 балха дийнахьа ялат чуийца даьккхар.

Миллион гектар совгІа ка бола культураш раздельни хьисапе чуийцар крае дІадахача шера. Ново-Александровски; Невинномысски, Изобильненски, кхы дукхача а районий колхозашеи совхозашеи хІама ца эшшаш деррига ялат раздельни хьисапе чуийцар. Из дар бахьан долаш ялат чехкагІа чуэца а крае гІолла 10 миллион пунтал кІезигагІа доацаш ялат ца дойташ кІалхара даккха а торо хилар.

Из способ юкъе йоалаяр бахьан долаш, тха краян дикагІа болча комбайнераша лафетни жаткашца 60—70 гектар хьокхар дийнахьа, касарех улла ялат хьалъэцаш а из подборщикаш йолча комбайнашца оардаш а дийнахьа 30—40 гектар йоаккхар.

Степновски района Чугуевски совхоза комбайнера Социалистически Къахьегама Турпала И. В. Гурьевс лафетни жаткаца 459 гектар кІа хьекхар. Цхьан дийнахьа 60 гектар хьокхар цо. Ново-Александровски района «Горьковски» яхача зерносовхоза лафетни жаткан машиниста А. И. Семьяковс 346 гектар ка бола культураш хьекхар. Цхьан дийнахьа эггара дукхагІа хьекхача 70 гектар а хьокхаш.

ДукхагІа йолча колхозашкеи совхозашкеи ялат чуэцача хана юкъера лаьрхІача дийнахьа-бус 25—30 гектар хьокхар, хІаьта кэмбайно 18—20 гектар чуэцар.

Техниках дикагІа пайда эцарал совгІа, ялат раздельни хьисапе чуэцаро ялата дикал а лакхъю.

Касарех уллаш аьрда ялат декъалгеи тІоадалгеи диллача гІаьккха хул, из бахьан долаш ялат талхац, из тоадеш дІайодача дукхача хІаман, къахьегама, хана экономи яйт, ше комбайнашкара доагІача тайпара, хьаттарашка Іодоассаде а цІенде а ца дезаш заготовительни пунктташка дІадахьа тэро хулийт. ДІадахача шера алхха цхьан Темижбекски зерносовхозе гІолла ялат раздельни чу а ийца, из комбайнашкара доагІача бесса заготовительни пунктташка дІадалар бахьан долаш, ялаг цІендеш дІадохийтача ахчах 469 эзар сом кходир.

Раздельни хьисапе ялат чуэцаро Іалаьмате дика хьокхам лу ялат чуэцара деррига балхаш дика уйла яь вІаштІехьа даьха хилча. Ялат хьакха доладе ха ца тувлаялийтар, фийг чІоагІлуча хана деррига ялаташ хьакха таргургдолаш, ханаца а кхашкара ялат кхачарга хьажжа а еррига агрегатий балхаш планах нийсдаь хилар, ялат чуэцача — машинех чІоагІа пайда эцар, мамогга лоацагІча хана ялат чуийца даккхар а да кертера дар.

Укх шера ялат чуэцара гІулакх дика вІаштІехьа даьккха хилар тешшаме гойт Ново-Александровски района Темижбекски зерносовхозо. Цу совхозо балха 3,5 дийнахьа 15 эзар гектар ка бола культураш чуийцар юккъера лаьрхІача гектара тІара 25 центнер а йоаккхаш, дІадахача шера 1,4 миллион пунт ялат дІаденнача метта 2 миллион пунт паччахьалкхенна дІадала декхар тІа а ийцад.

Арзгирски района «Родина» яхача колхозо раздельни хьисапе балха пхе дийнахьа 11700 гектара тІара деррига ялат чуийцар.

Ново-Александровски района колхозашеи совхозашеи балха 6 дийнахьа раздельни хьисапе 90 процент совгІа ка бола ялаташ чуийцад.

Укх шера ялат чуэцаш доккхий хьокхамаш даьхад колхозийи совхозийи дукхача механизатораша. Воронцово-Александровски района Сталина`цІерахча колхоза лафетни жаткан машиниста И. Е. Бей яхачо 5 дийнахьа 327 гектар ялат хьекхар, дийнахьа-бус 70 гектар а йоаккхаш. Арзгирски районна «Родина» яхача колхоза машиниста нов. С. Д. Козенкос 5 дийнахьа 370 гектар хьекхар. Красногвардейски района Жданова цІерахча колхоза машиниста нов. Смагина дийнахьа-бус лафетни жаткаца 84 гектар хьекха яьккхар. Ново-Александровски района Кирова цІерахча колхоза машиниста нов. Ларюшкина вІашагІтехача шин агрегатаца 114 гектар хьекхар. Прикумски района «Прикумски» яхача совхоза комбайнера нов. Н. А. Пивневс 5 дийнахьа касарах улла ялат 316 гектар хьалъийцар, дийнахьа-бус эггара тІех норма — 82 гектар а эцаш.

Ялат леладара боахам дегІабоалабешшехьа а колхознии совхознии производствон кхыдолча доакъошта а боккха теркам тІабохийт оаха, эггара хьалха хьайбаш леладара а бохийташ. Краян колхозашеи совхозашеи 1958 шера ялх бетта доахан 88,6 эзар кэрта, хьакхарч — 35,7 эзар, жа — 1 миллион 542 эзар, коа тІара оалхазараш—6.038 эзар, царех 1364 эзар боабишк а йолаш, дебадаьд.

Ялат чуэцашехьа а, хьайбаш дикагІча доакъарца Іалашде йол хьокхаш а силос йоллаш а доккхий балхаш ду.

ХьажЬІаштеи, оасар дечеи, техническии культурашта шоай ханнахьа мугІаранта юххе оасар даь тоаяр — уж хьувкъийтарна деш дола кертера гІулакх да. Ялат чуэцашехьа а, хьажЬІашта дизза Іунал дара а агротехнически кхыча балхий еррига комплекс чакхъяккхара а гІулакхаш цудухьа леладу оаха.

Юртбоахаман продуктай производство чехкка лакхъе дизза дакъа лаца а укх гаргарча шерашка цхьан сага сих лаьрхІа дулх, шура, даьтта даккхарна США-н тІехьакхе а шоай беррига низ тІабохийт Ставропольен юрта боахаман къахьегамхоша.

Уж декхараш кхоачашде къовсам а лоаттабеш, оаха Ставропольски краян колхозхоша, совхозийи РТС-ийи болхлоша, юрта боахаман специалисташа шоашта тІаэц е декхараш:

1. Краян колхозашкеи совхозашкеи ка бола деррига ялаташ раздельни хьисапе лоацца хана чуэца.

Ялат чуэцача машинех эггара дикагІа пайда эцар духьа лафетни жаткашца шин сменах болх белга вІаштІехьа доаккхаргда оаха, жаткашеи комбайнерашеи группашца болх белга Іалаш а дергда оаха. ДикагІча механизаторий опыт — жаткашца шиъ цхьана теха болх бар, шин подборщикаца РСМ-8 яха комбайнаш кийчъяр, РСМ-8 яхача комбайний хедераш жаткаш тІаовттаяр шерра юкъе доаладергда оаха, цу тайпара хІара жаткаца 35 гектарал кІезагагІа доацаш ялат хьокхаргда дийнахьа-бус,хьекха улла ялат ший ханнахьа хьалъэцар а из ардар а Іалашдергда.

2. Ханал хьалхагІа, 10-ча августал тІехьа ца доалийташ, кхоачашергья паччахьалкхен хлебозаготовкай план, 78 миллион пунт дІа а луш. Планал совгІа 22 миллион пунт йохкаргья паччахьалкхенга, еррига 100 миллион пунт хургйолаш, царех Калмыцки областе 7 миллион пунт, Карачаево-Черкесски автономни областе — 3,8 миллион пунт. Цу тайпара юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 60 пунктал кІезигагІа доацаш кІа дІа а лургда, дохкарг а да.

3. ХІара колхозеи совхозеи бизза кхоачам хиллал еррига культурай дІадувча фун фондаш дІаоттае, колхозникашта трудоденах доагІа ялат дІадала, юкъарча хьайбашта кхоачам хиллал концентрированни доакъар Іалашде.

4. Дійийнача хьажкІашта, кхыча оасар деча а технически а культурашта дизза дика гІулакх де. Ялата а мошача доакъарийна а лаьрхІа дІайийна еррига хьажкІаш дика хьувкъийта. Ардаш тІа хьажкІаш а кхыйола культураш а дукхха дІае.

5. Тхан, дулха, шури, фуий заготовкай паччахьалкхен планаш ханал хьалхагІа кхоачашъе. 1957 шера дехкачул паччахьалкхенга 30 эзар центнер дукхагІа тха дохка.

6. ХІара колхозе а совхозе а йоли кхыдола гІожа доакъари Іоадара планаш кхоачашъе, хьайбаш дажа дІаухийтача моттигашка кхоачам хиллал страховой йол Іоаяь дІаоттае, хьайбаша Іа доаккхача моттиг ший ханнахьа доакъар тІаоза, ялат хьекха чуэцача ханнехьа а, ча гул а деш, аргІаш де.

7. Колхозийи совхозийи юкъара хьайбаш дикача силосаца Іалашде. 5 миллион тоннал кІезагагІа йоацаш, вешта аьлча соахкарчул 2,5 дукхагІа силос йолла. Из хургья хІара Іатта 15 тонна, яхкача хІара хьакханна 4 тонна, хІара устагІана 2,5 центнер.

8. ХьатІа доагІача шера дІадийнар чІоаггІа хьувкъаргдолаш гІулакх оттаде, агротехнически эггара дикагІа йолча ханашка хержача, сортах долча фуца, готта мугІараш долча а перекрестни а хьисапе дІаюврга гурахьа ювш йола культуаш, біаьсти ялат дІадувча деррига кхаш тІа зябь ергья.

Лоацца хана а доа ца деш а ялат чуэца, раздельни хьисапе ялат чуэца прогрессивни гІулакх шерра юкъе доаладе, ханал хьалхагІа а лоархІам боллаш тІех а ялата заготовкай паччахьалкхен план кхоачашъе социалистически яхь йоаржае тІахьехаш кхайк тхо Советски Союза юрта боахаман берригача къахьегамхошка.

Воай беррига низ дІалургба вай дІахо а воай Даьхе тоаярна а чІоагІъярна а!

Кхайкарал мога а даьд, тІа а ийцад Ставропольски краян колхозникий, совхозийи РТС-ийи болхлой, юрта боахаман специалистий юкъарча собранешка.

Металлургий Денна накъа болхаш

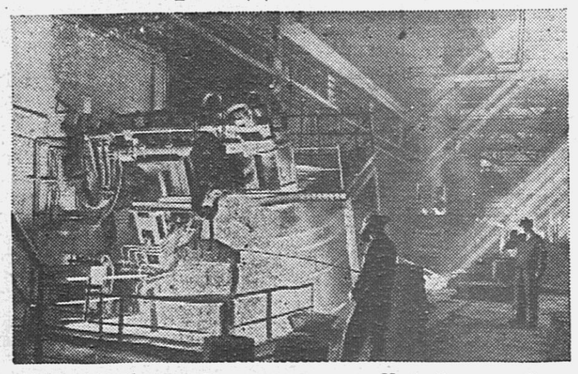

Московски область. «Электросталь» яхача И. Ф. Тевосяна цІерахча электрометаллургически завода цехашка чІоагІа социалистически яхь яьржай баха боагІача тайпара металлургий Денна накъа бахара тІехьа.

Заводерча болат лоаладерашка хьалхле йолаш лел социалистически яхь. Балха заданеш кхоачашъярах хоам беш бетта-бетта рапорт хьалха телараш уж ба.

Шу доладелча денз планал совгІа цар яькхха массехк эзар тонн болати эзар тонн кийча прокати латт цар чота тІа.

Сурта тІа: болат лоаладеча хьалхарча цехе. Электропечка чура нийса болат яьча Іочухецар.

Говзача специалисташа болх бу мастерской

Ахчой-Мартановски района «Лермонтовски» совхоза я мел эшаш йола станокаш а кхыйола оборудовани а йолаш, дика тоаяь говзача специалисташа ремонтни балхаш леладеш мастерской. (Заведующи нов. Пахоленко Василий). Цу совхоза я 50-га кхоачаш автомашинаш, дукха трактораш, комбайнаш, кхыйола механизмаш а. Цу еррига техникана эшаш мел йола оатхалаш чехка тоайий дІалуш, шоай болх дика вІашагІбелла дІахьош ба мастерскера болхлой. Ялат чуэца доладелча денз къаьстта шоай болх дика тоабаь хІара бетта-бетта нормаш 160—180 процент кхоачашъеш хьабоагІа н.н. Спиридов Василий, электросварщик Джабраилов Лаьча, токарь Хаджиев Ахьмад. Цар шоай нормаш хІара бетта тІехкхоачашъярах кхаьннена а совхоза дирекцес сийлен грамоташ а совгІата лаьрхІа ахча а деннад царна.

Иштта ший болх тІехдика лелабеш, 1958 шерара план 15 июне кхоачашъяь ва С-80 яхача трактора тІа болх беш вола нов. Лукинов Павел. Цо ший болх дика лелабарах Херсонски областа Береславски райисполкомо сийлен грамота а «Лермонтовски» совхоза дирекце совгІата лаьрхІа ахча а деннад цунна.

Къаьстта цу совхозе болх дика лелабарах белгалъяькхха мегаргйолаш я Буковски ГЭС лелаю коллектив (заведующи ГЭС электротехник нов. Соколов Николай). Ше кулгалдеш бола болх цо дика вІашагІболларах а коллективо хІара бетта план тІехкхоачашъярах а совхоза дирекцес сийлен грамота еннай ГЭС еррига коллективанна.

ШоллагІча ах шера шоай болх кхы а дикагІа тоабе аьнна шоашта декхар тІаийцад совхоза мастерске а ГЭС-е а болх беш болча берригача болхлоша.

В. БОГАТЫРЕВ.

Дика къахьег ялат чуэцаш

Гудермесски совхозе укх шера дІадийнача ялатех 80 процент совгІа хьекхаь а даьннад иштта дика аьрда йистедоалаш а латт. Районерча къахьегамхоша гарггарча деношка ялат чуийцаь даккха аьнна, шоашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарна доккха новкъостал ду раздельни способаца ялат чуэцаро. Деррига дІадийнача ялатех 60 процент раздельни способаца хьекхад. Ялат хьокхаш дика болх баьб трактористаша нн. Эсамбаевси Савицкеи. Цар шоай балха нормаш 200—220 процент кхоачашъю. Иштта белгалбаьннаб лафетни жатка тІа болх беш бола нн. Нусханови, Асаеви, кхыбараши.

Комбайнера нов. Джамалханэвс хІара денна 280—300 процент кхоачашъю балха норма. Ялат хьокхаш а оардаш а хьалхара моттигаш яьхача жатка тІа болх беш болча нов. Савицкени Насулхановнеи Асаевнеи иштта кхыбараштеи ахчан премешийннай, цул совгІа «Сийлен доска тІа» а баьхаб.

М. ЦУРОВ.

Партийни вахар

Ялат чуэцача наха юкъера агитационни болх

Укх шера дика къахьийгад Ачхой-Мартановски района совхозий къахьегамхоша дІадийнача ялаташта гІулакх деш. Совхозий кхашка дика хьийкъад гурахьа дІадийна ялат, дог гІоздоах хьажкІий кхаша, во дац баьца даараш.

Района совхозий болхлоштеи механизатораштеи хьалхашка хІанз укх сахьате хала а бехктокхаме а декхар латт—хьийкъа ялат хьекха чуэцари, из аьрда паччахьалкхенна дІадалари. Уж гІулакхаш сиха де дезаш да, хІанз догІаш делхаш ха хиларах халагІа а хул из болх бар.

Йоацача йоацача хана хІара минутах пайда эцаш ялат сихагІа чуэца дог айденна болх бергболаш ба хІанз района къахьегамхой.

Цу сийлен гІулакха тІаберзабаь ба укх сахьате совхозий парторганизацей а районе ерригача партийни организацен а наха юкъера политикан-кхетама болх.

Совхозий хІара отделенеи бригаде партен райкомо парторганизатораш бахийтаб, парторганизацешка ялат чуэцаш боахкача наха юкъера агитационни болх мишта лелабе беза дувцаш агитаторий семинараш чакхъяьхай.

Наха юкъера агитационнии идеологически болх кхашка бу хІанз, хІана аьлча беррига болхлой ялат чуэцаш боахк.

Лермонтовски совхоза 8-чеи 9-чеи отделеней хьатташка, бригадашка, комбайнийн агрегаташка гурга вайна агитатораш. Цар токашка газеташ деш, «къахьегама листокаш», «молнеш», «сатирически листокаш» арайоах.

Шоай гІулакх дика довзаш ба Лермонтовски совхоза 8-ча отделене агитаторий болх беш бола комсомольцаш Исаев Махьмад, Стрельцова Раиса, Илавдаев Хьамид, Уварова Матрена, иштта кхыбараш.

Иштта болх дика беш ба цу совхоза 9-ча отделенен агитатораш н.н: Сусаев, Кирилова, Сидоров, Моисеев.

Лакхехьа белгалбаьхьа агитатораш совхоза болхлошта юкъе агитационни-кхетама болх барал совгІа, болхлошеи механизаторашеи тІаийца социалистически декхараш кхоачашдарна лелабеча къовсама организатораш а хинна болх беш ба. Мехка а республике а районе а ялат чуэцаш боахкача наьха дика балха опыт болхлошка дІайовзийт цар. Цу отделеней первични парторганизацей наха юкъера агитационни-кхетама болх дика вІашагІбелла хиларах районерча кхыча совхозашка а отделенешка а лелачул дикагІа лел цар ялат чуэцара болх.

Ялат чуэцача хьалхарча деношка дика гІулакхаш карагІдувлаш болх барах 8-ча отделенена ССКП райкомеи райисполкомеи карара-кара тела ЦІе байраках еннай.

Ялат бахьан лелабеш бола къовсам дІахо бахьа безаш ба. Ший ханна а доа ца деш а ялат чуэцар чІоагІа лоархІам болаш да, из кхетаде а хьинаре къахьега а декхарийла ба районера кахьегамхой.

А. ПАЩЕНКО,
ССКП Ачхой-Мартановски райкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

Оаха денна дош кхоачашдергда

Курски областан ахархоша доладаь патриотически гІулакх дийцачул тІехьагІа тха района къахьегамхоша оттадир укх шера хьажкІай лакхара хьувкъамаш дахарга республикера беррига юрта боахаман къахьегамхой тІахьеха аьнна. Къахьегамхоша аьлар: «Вайна хІанна магац хьажкІай лакхара хьувкъамаш даха? Вай льатташ курски колхозий долчарел дикагІа да, ханоттам а дикагІа ба вайцига».

Уж уйлаш хьаллаьцар районерча комсомольцашеи кагийча нахеи. Цу хана тханцига вІашагІъелла яр хьажкІаш лелаю 14 комсомольски-кагирхой звеношь. Курски ахархоша даь кхайкарал дийцачул, тІехьагІа оаха кхы а вІашагІъеллар керда 5 звено, йолаш хинна звеношь организационно чІоагІйир. Колхозашка кхыча участкашка болх беш хиннача дуккача кагийча наьха безам хилар хьажкІаш лелаеча звеношца болх бе. Масала, ездови хинна Османов З., хиш деттача сетан болхло Османов Шамади звеношца балха баьхкар. Царгара хьокхам ийцар «Октября 40 шу» яхача колхозерча Висалиев Лемас, Цацхаджиев Илеза, Гайрбековс. Комсомольски собране цар дехар дир хьажкІаш лелаеча звеношца балха бахийта аьнна.

Колхозера хьайбаш шортта доакъарца Іалашдара декхар кхоачашдеш хьинаре къахьегаш я Ленина цІерахча колхозерча н.н. Эльтиев Хавре, Магомадова Аймата звеношь. Цар тІаийцар шоашта тІачІоагІъяьча 17 гектара тІара 35 центнер гектара тІара йоаккхаш хьажкІаш яха. «Октября 40 шу» яхача колхозерча звеноводаша н. Османов Зоврсмика, Абдурешедова Раяс, Бойсуев Сайд-Махьмада шоашта дулалургдолчун лоархІам а баь кхы а доккхагІа декхар тІаийцар. тІачІоагІъяьча 47 гектара тІара 40—45 центнер хьажкІаш яха.

Цу колхозерча къоначa хьажкІаш лелаярхоша шоай участкашка оасар дарал совгІа, 170 тектар гидуаргашта гІулакх даьд. Сарахьа кІезига-дукха салаьІа баьлча аьлах холаш ду цар.

Цкъа шоашка «са маца лоІ оаш», — аьнна хаттар дича, цар бела а бенна аьлар: «ХІанз салаІа мукъадац тхо. Гурахьа ялат чуийца даьлча салоІаргда оаха».

ХІанз районе болх беш 19 комсомольски-кагирхой звено я, шоай участкашка оасар даь яьннай уж. БІарг сийрда боаккхаш, дог гІоздоаккхаш дика тоалуш латт хьажкІаш.

НГІАССР Лакхехьарча Совета депутат йолча Эльтиева Хавре звенон болх геттара дика лел. Районе хьалхара моттиг дІалаьпай цо, балха боарам 180—200 процент кхоачашбеш хиларах комсомола райкома вымпел я цу звенога.

Шоай участкашка хьинаре къахьегаш ва хІара къона болхло, цар де мел дезар дергда хьайбашта шортта доакъар хилийтарна, шоай дош кхоачашдарна.

БАКАРОВ МАКАЛ,
ВЛКСМ Курчалоевски райкома секретарь.

Наха юкъера политически болх айлуш боагІа

Ховш да наха юкъера политически кхетама болх дика вІашагІбелла, ховш лелабеча балха толамаш дикагІа хулга. Цу гІулакха лоархІам беш лелабу Курчалоевски района партийни организацеша шоай болх. ТІехьарча хана холуш тоабеннаб районера агитационни болх.

Районе 12 агитколлектив я, царца 3 бІаь гаргга агитатораш ба. Ялаташ чуэцача хана бергболча балха план оттаяьй партен райкома пропагандани агитацени отдело.

Ялаташ чуэцареи кхыдола юртбоахаман балхаш дареи социалистически декхараш дувцаш кхаш леладенеи тракторни бригадашкеи совещанеш яьй. Агитатораша совещани яьй царна хьалхашка латта декхараш дувцаш.

Бригадашкеи кхайтІарча станашкеи района колхозникаша тІаийца декхараш тІадола вывескаш вІашагІъехкай, хьокхамаш тІадолеи сийлени доскаш ший ханнахьа яздеш леладу. Кхашкара станаш Іалашъяьй плакаташца, книжкашца, газеташца, пенгазеташ хан-ханнахьа арадувла доладеннад.

Колхозникашта йийшай раздельни ялат чуэцара лоархІам бувцаш лекцеш, кхашка а хьайбаш леладеча фермашка а балхара мукъаболча хана къахьегамхошта концерташ увттае ух Культуран ЦІен агитбригада, кино хьокхилга лоархІам боллаш тоадаьд.

Организационни-партийни а, партийни-политически а болх тоабарах къахьегамхой хьинар а лакхденнад.

ДогІа делхаш хиларца балхаш дехала долаше а района цхьайолча колхозаша паччахьалкхенна ялат дІадалара план кхоачашъяьй, масала, Орджоникидзе цІерахча «ДоттагІаЛ» яхача колхозаша 8 июле кхоачашйир ялат дІадалара планаш.

Района партийни организацен де кхар да, карагІдаьнна толамаш дІачІоагІ а даь организаторски а политически а болх айбар, партийни организаценнa хьалхашка латта сийлен декхар — ялаташ ший ханнахьа чуэцар — толамаш дахарца чакхдаккхар.

М. ОСМАЕВ,
ССКП Курчалоевски райкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

№ 13 йола „Агитатора блокнот"

ССКП Нохч-ГІалгІай обкома пропагандани агитацени отдело арахийцад № 12 йола «Агитатора блокнот».

«Агитатора блокнот» хьаделлалу А. Бардина язъяьча «СССР-а фецарча флота ди» яхача статьяца. НГІАССР Министрий Советерча физически культурани флотеи комитета председателе нов. Скусевича язъяьй «физкультурника Ерригсоюзни ди» яха статья. Мехка а вай Нохч-ГІалгІай республике а физкультуран балха боламах йола цифраши бакъдараши доаладу автоpo.

«Пожнивни ялат дІадер — доакъара базан гучаяланза йола лоархІамера торо я» яхача статья тІа НГІАССР юрта боахаман министра заместителе нов. Попенкос дулх, шура, тха даккхар, фуъаш гулдар лакхдара декхараш дувцарца цхьана дувц пожнивни хьажкІаш дІаер доакъара чІоагІа база хьаяра боккха лоархІам болаш долга.

Агитатораша а агитколлективашта кулгалдерашта а хьехам гуш я Грозненски района 1-гІа Май цІерахча колхоза первични парторганизацен бюрон секретаро нов. Шнышкос «Колхоза агитколлектив» аьнна язъяь статья. Цу тІа ювц колхозерча агитаторий балха опыт. Блокнота тІа я цхьайолча районий партийни организацеша беча наха юкъерча агитационни балха хроника.

Цу номер тІа агитатора корайоагІаргьа дунен мехкашта юкъерча гІулакхех къамаьл дарна эша материал, ССКП июньски Пленума решенех докладаши беседаши ярна эша тематика 1958 шера июль бетта беседаш ярна эша кхыйола материалаш.

ШИПУЛИН.

Іилмаш Іомадарца безам болаш

Тангиева Хьавас юкъера школа якхкарах зрелоста аттестат хьайийца «химия» аьннача духьала оценка «5» латтар. Аттестата тІа из йоацаш кхы а «пятеркаш» хинна яле а къаьстта дукха езаш яр Хьавайна из оценка: Іалаьмате дукха дезар цунна из предмет.

— Вай Хьавайх цІи хеза химик хургьа, — яхаш, бегаш бора цунца деша баьгІача мехкараша.

Дукха дезар Хьавайна хими, цхьабакъда цо шорттига ший дега чу кхоабаш цхьаьхха уйла а яр: зІаммига йийІиг йолча хана денз чІоагІа дукха безар цунна лораш. Дунен чу эгтара говзагІа а дуккагІа ховш а бола нах бар, йийІига хетачох, лораш: чІоагІа ца могаш уллачар вирза а вийя, дІавохийтар говзача лоро саг. «Лор хургьа со, лор. Из чІоагІо цІаккха йоха а ергьяц аз» — аьнна дагахьа уйла йора цо ше школе деша ягІача хана.

Хьавай уйла кхы а чІоагІъелар школе деша яьгІача шерашка шийна хими дезаделча. «Химии лорий болхи вІашагІкъаста йиш мичий. Со медицински институте деша йоде, сона дагалаттар кхоачашде йиш хургьа-кх са», — аьнна чІоагІо йир Хьавас. Цу тІа ший йоІ лор хила безам болаш хилар могадир Хьавай нанас Сахара а. Иштта Хьавайх Карагандински медицински института студентка хилар.

Доладелар сакъердаме долча студентий вахара денош. Хьава хьинаре йолаелар медицински дисциплинаш Іомае. Къаьстта цунна дукха езаелар судебни медицина. Хьавас ше Іомае лаьрхІача специальностех дукха книжкаш дешар, студенчески Іилман обществе дакъа лоацаш а яр из.

Соахка Тангиева Хьавас Орджоникидзе Къилбаседан-ХІирий медицински институте деша хьалъера. Укхаза Хьава нийсъелар дуккхача тайп-тайпарча къамий студентий дезала юкъе. ХІара студент — эрсе, хІире, нохчо, гІалгІа, гурже — ший новкъоста, грушпан, курса сий лорзде гІерташ вар.

Чакхдаьлар 6 шу. Хьава медицински институт яьккхе яьлар. Цун диплома тІз латташ йола оценкаш «4», «5» яр.

Мича яха езз хІанз? Института дирекцес могадарах а ше раьза хиларах а Хьава Орджоникидзе медицински институтерча ординатуре деша юхе Іийнай. Даьхенна дуккхагІа пайдане хчІар духьъ беррига ший низ, деррига ший яхар Іилманна дІадала лаьрхІад гІалгІай йоІо Тангиева Хьавас.

Никъ гІоза хилба хьа, Хьава!

М. ИБРИЕВ.
Сурта тІа: Тангиева Хьава.

Цо ферман болх тоабир

Соахка ше цІа кхаччарца Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» совхоза 5-ча отделенен № 2 йолча шурий-товарни ферме доярка балха эттар Музаева Совдат.

Из балха эттача хана ферман болхлой къахьегама дисциплина эсала яр, доахан шура кІезига лора. Балха а этта доаханна гІулакхде, детта ше йолаенна дукха ха ялалехьа, дикача балхаца белгалъяьлар Совдат. Совхоза а отделенен а хьалхлелелаерашта дайзар Совдата хьинар. Цунах ферме йоккхагІа йола доярка йир.

Шерра социалистически яхь йоаржайир Совдата доярка шта юкъе. Цунца болх тоабелар, доахангара шура дуккхагІа якхха баьлар. Совхоза а отделенен а хьалхлелелаерашта шурий-товарни ферман заведующи йир Совдатах.

Къахьегамхоша Музаева Совдата хьинарерча кахьегама бизза мах бир: Из Ночх-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла хержар.

ХІанз, дикка тоабеннаб ферман болх: С. Музаева заведующи хилалехьа, соахка укх хана хинначчунца ийсийча шозза дуккхагІа лу доахан шура, шиъ-ах дуккхагІа кийчдаьд доакъар.

ГЕТТО.

Кхоачашде тІаийца декхараш

Первомайски района Ленина цІерахча колхоза шурий-товарни ферме укх деношка итогаш яьй ах шера делаяьча социалистически яхьа. ТІаийца декхараш чакхдаха къовсам а лоатташ, шура дуккхагІа йоаккхаш а Іаьсашта гІулакх деш а коллективо дика толамаш даьхад.

Беттача Іаттагара планах 1200 литр шура якхха лаьрхІача 1700 литр шура якхха декхар тІаийцад ферман коллективо. Ах шера хІара беттача Іаттагара 580 литр шура яьккхай, царех 310 литр шурий духхьал майи июньи бетташка яьккхай, хІаьта къонача доярка ша н.н. Евлоева Фадимана, Тимурзиева ПятІамата, Евлоева Хьалимата, кхы дуккхачар а хІара беттача Іаттагара 700—800 литр шура яьккхай.

Дика гІулакхаш карагІдаьннад Іаьсий хьалкхедеча а.

Іаьсий леладеча Попович Марияс хьахинна Іаьсий дерригаш хьалкхедаьд, хІара дийнахьа-бус 600—800 грамм цар доазал сов а доакхаш.

Ферман коллектива дика гІулакхаш карагІдаьннад доахан кхоабаши царна гІулакх деши цхьоагІо йолаш а дика а болх барца. Укхаза доахан дажа доладеннача хьалхарча деношка денз, цу сахьате доладеннад уж бийсанна доажаделга а даьгІенаш лерттІа пайда эцаш лелаелга а. Доахан деттара а царна гІулакх дара а режим толха ца еш болх лелабаьб. Эттара хьалха из гІулакх дІадоладаьр ва Дзейтов Къуберса яха Іу.

Ферман коллективо доаханна гІулакх дешшехьа а кьинаре дакъа лоац доажъар кийчдарна а. ХІанзале кийчъяьй 600 тонна силос, хІаьта йиззача сухалца лелаш ба йол хьакхара болх а, цох токхораш а холаш а деш. Хьалхашка латташ дола декхараш кхоачашдар бокъонца кара а лаьца, доладаь из дика гІулакх йистедакхха деза.

Химически завода 2-гІа очередь йолаялийтара духьа

Грозненски химически завода болхлой бехктокхаме ха я хІанз латтар — синтетически этилови спирт дердола завода цехаш болх бе йолаяла кийчъеннай.

Синтетически спирт хьадарна эша катализатор дердола 91-гІа цех, этилен хьаду 1—12 цех, бедал кийчъеш йола цех, кхыяраш кийча я болх болабе. Кийчъенна йоалаш латт спирт хьадеш хургйола цех а. ХІанз цита йистедоалаш латт рентификоугольни колонкашта режим оттаелга.

Спиртовой грушпан массайолча цехашкара аппаратчикаш, машинисташ, компрессорщикаш, лаборанташ, инженераш, техникаш, технологаш завода шоллагІа очередь сихагІа йолаялийтара духьа хІанз шоай болх сменни графиках а оттабаь, мехждаьттан газех химически продукташ еш йолча чоалхаеча технологен болх беш ба.

ХІанз, 91-гІеи, 1-12-гІеи, 50-гІеи, кхыйолеи цехаш болх бе йолаенначул тІехьагІа, йолаялийта езаш я газ екъаш йола 7-гІа цех. Эгтара йоккхагІа а, керттера а йола цех я из шоллагІча очередах. Из цех йолаялийтарна тІабихьаб коллективо хІанз ший беррига низ. СихагІа цу цеха болх вІаштІехьабаккхара духьа массехк воскресник даьд, 4-ча СМУ комсомольски организацеси (комсомольски организацен секретарь нов. Башкин), химически завода комсомольски организацеси (секретарь нов. Кирмосов).

4-ча июле партийни собранес баьча соцамах 120 саг совгІа коммунисташ бар воскресникаш цеха территоре тІара нувхаш дІайоахаш, корпусаш цІенъеш, траншеяш чу гІум ехкаш, оборудовани цІенъеш, кхыдола балхаш деш.

Синтетически спирт хьадеи йола завода шоллагІа очередь сихагІа йолаялийтар шоай керттера декхар лерхІаши, цунна эша кийчо еши я коллектив хІанз.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Кхоачамбоацараш дІадаьхад

Дика ялат кхедаьд «Октября 40 шу» яхача совхоза Кантышеверча отделенен къахьегамхоша. Из ялат ший ханнахьа чуэца юртбоахаман къахьегамхой эгтара лоархІамегІа дола декхар хилар кхета а деш, кхоачамбоацараш юкъера дІа а доахаш, кийчо еш йоал отделенен коллектив.

Юрта гаьна йоацаш кхашкара аьрда ялат паччахьалкхен дІадала цІенде кийчъяь йоккха хьетт я. ДІадахача 1957-ча шера цитара цІенош тоадаь ца хиларах болхлой сарахьа цІа а ухаш дукха ха йовш, эшача хана хьатта болхлой ца нийслуш моттигаш хулар. Цига ах тонн увзаш дола зІамига тараз мара дацар, цо пайда боацаш дукха ха йоайора.

Уж кхоачамбоацараш дІадоахаш чІоагІа къахьийгар отделенен коллективо. ХІанз 10 тонн увза тараз оттадаьд, складаш дика тоаньй, болхлошта бийсаш яха а салаІа а моттиг кийчъяьй.

Дика къахьегарца белгалбаьнна ба плотникаш н.н. Евкуров Мухьмад, Хучиев Бахьаудин, топшар хьоахаш йола Чумакова ПятІамат. басараш хьокхаш йола Дударова Маликат иштта кхыбараш а.

ОСМИЕВ ЯХЬЬЯ.

Химически говзал нахага кхачийта

ДарегІа а, чІоагІа а, атта а материалаш

Полимераш яьхача хІамаех дола дувцар

КХ ГАРГАРЧА шерашка пластмасса, синтетически хьоаса, кхыйола синтетически материалаш а царех хьаеш йола хІамаш а бахача нахаи промышленностаи кхоачам боллаш ергйола низбола химически промышленность хьае аьнна декхар оттадаьд Коммунистически партес.

Пластмасса, синтетически хьоаса, каучук полимерни соединенех йола хІамаш я. Номераш оала моллагІа йола молекулаш эзараш а итташ эзараш а химически наькъаца вІаштІехьа-тІехьа вІашагІкхетарах хьахула Іалаьмате йоккха малекулаш я полимераш.

Полимерий йІаьха молекулаш вІаши тІаувзара низо вІашагІъехка я, молекула йІаьхагІа мел хул, боккхагІа лоархІам а болаш. Из бахьан долаш моллагІа йолча температурах мономераш газаши коачали яле, полимераш гази коачали а йоацаш, чІоагІа хІамаш я. Лаккха температура оттайича полимераш коачлу. Из бахьан долаш, полимерни материалаш хьаштдолча формах е а, лоалае а, цу тайпара дола кхы хІама де а йиш йолаш я.

Цу морча дуккхагІа йолча материалий къаьстта йола эргало латт уж дуккхача тайп-тайпарча гІулакхашта лаьрхІа дІаяхийта йиш йолаш хиларах. Масала, искусственни кІувх-полиамидех даьтта хьакха ца деза шестерненш, подшипникаш, машиний кхыйола оатхалаш еш санна, эггара йидкъагІа йола капрона пасташ а е йиш я. Искусственни кІув — поливинил-хлорид бохийт кабелаш деча дашана меттел а наха дукха эша хІамаш еча а (плащаш, тайп-тайпара бос бола накидкаш, нахьара а цІокана а меттел).

Халкъа боахама боккха лоархІам болаш да металлаш полимерни материалашца хувцар. Химически промышленносте а промышленносте кхыча доакъошка а йолча аппаратуре дода кислоташта духьал отталуш дола болаташ а даш а дика хувцалу полимерашца. Пластмассас хувцІаста, никель, бронза, тайп-тайпарча хІамашцара кхыйола бос бола материалаш. Полимерни материалашца аьшк хувцаро боккха пайда лургба. Масала, хьаэцартьа вай полиэтиленах е кийчъеш йола хий дехка турбаш (мехкдаьттан газех Грозненски химически заводе ергйолаш я полиэтилен). 200—250 градус температурах турбаш е Іалаьмате атта а дарегІа а да, заводе меттел зІамигача агрегаташца дулургдолаш а да. Ше къаьстта цу гІулакха яьча «комбинашта» полиэтилена порошок тІайотт, ше йоддашехьа турбаш ю цо, сангараш а йоах, лоала а еш, турбаш вІашагІа а ехк, цу гІулакхаца хий дуллилга чехка вІаштІехьа а доаккхаш. Уж турбаш мукхайьяц, чухьа ша барах лелхац.

15—20 шу даьлча полимерни материалий производство металлаш лоаладар санна гулакх а хинна дІаоттаргда ала йиш я. Уж материалаш еш химически межкдаьттани промышленносте лоархІам горноруднии металлургически промышленноста металлай производствон бар санна хургба. Нагахьа санна тъъестлагІча бІаьшеренах Іанареи электричествони бІаьшере оале, тъъоалагІа бІаьшера атомни энергени полимерни материалийн бІаьшере а хинна дІаэттай.

Полимерех пайда эцара наькъаца хьаяьй армированни пластикаш оала (цхьа материал механически наькъаца вокх материалах тохаш чІоагІъяр — армировани яр да) керда конструктивни материалаш хьаяьй, синтетически кІув чуболийта кизга хьоаса — стеклотекстолит а беш. Из чІоагІа а хьалъэйийча ей йола материал машинашта оатхалаш ю металлаш хувцаш я. Армированни пластикех автомашиний кузоваш е опыташ еш латт. Машина ей хургьа цунах кузов йича.

Армированни пластмассах зІамигача кемай корпусаш, моторни боташ, самолетийн станокийн оатхалаш ю. ТІехьа тІайоагІача хана цу материалах доккхача кемай мукх юаргйоаца корпусаш хьае вІаштІехьа дала мег. Пластмассах, органически кизгах, кхыча материалашца вІашагІаийнача цар комбинацех хьаяь 120.000 оатхал я «ТУ-104» яхача самолетаца.

Фенольни кІувнах (фенол Грозненски химически заводе хьаду) яьча, металл лоаладеча эшача коркови формаша къахьегама овсарле лакхъю. металла расход кІезигъю, формовочни материалий расход 7—8-за лохъю. Полимерех кордни хьоаса а (корд — автопокрышкаш еча дохийта чІоагІа гата да) самолеташка, автомобилашка дІадолха ше къаьстта дола каучукаш а хиларах тарра пайда эцар халкъа боахама Іалаьмате боккха лоархІам болш да. Шинаш еча каучук кердача синтетически материалаца — полиуретанаца хувцаро шинаш йоаккха ха 3—4 йІаьхъергья, автомобило йоаккхача хана гарга кхоачийташ йІаьх а ергья. Коксобензольни а нефтеперерабатывающи а промышленноста продуктех яь уретанови шинаш е тІонаькъах а е йоккхача шелалах а кхерац.

Электротехнике, радиотехнике, реактивни технике, локаце кхычарца хувца йиш йоаца материалаш а хинна дІаовтташ латт дуккха полимерни материалаш. Пластмассах яь дика изоляционни материалаш а кхыйола хІамаш а кхоач кердача энергетически техникага — генераторашка, трансформаторашка, передачан линешка, и. кх. а. Кремниевой наькъаца пластмассах яьча электродвигателе обмоткай изоляцес торо хулийт цучу кхы а дукхагІа ток чухеца, двигателе боарам лакх а ца беш, лоархІам боллаш цун мощность лакхъе а. Иштта хьалашка моллагІа йола изоляци чехка йохаргьяр.

Строительни технике ди тІехьа дукхагІа лоархІам лакхлуш латт синтетически высокомолекулярни материалий. Технически хьакъехьа йизза мегаргйолаш я цу гІулакха армированни материалаш. Хил 10—20-за яйгІа а, йІовхал кІезига эра йоалийташ а, тоъъал чІоагІа а йола пенепласташ цІеношта йовкъаш йохкаш дика материал я. Яйча пенепластах даьча цІеноех Іалаьмате дика кхай тІара станаш хургья. Пенепластах хи юхе гІоргдоаца катераш де доладаьд. Гатана меттел дІагІоргба пластикех баь бидкъа, тІоада ца беш а бай а бола морд. Синтетически пенематериалех ду дайга метташ, барзкъашта чухьа тоха дІайха подкладка.

Кхачан промышленносте а торговле а дуккха юкъе йоалаергья полиэтиленови мордахь яь расфасовочни зІамига тара. Цу мордах даь тІормигаш Іалаьмате дика хургда чехка талхара тІера йола продукташ юкъе ехка, уж ца талхийташ лоаттае. Шура чуйотта полиэтиленах яь шушаш Іоакъъангах яьча шушашта метта хургья. Пластмассах ергья ящикаш галеш и. кх. хІамаш а. Консервни промышленносте металлаи кизгани метта гІоргья пластмасса.

Продукташ дІа-юха кхухьаш а уж дІаоттаяь лоаттаеча а боккха лоархІам болаш я теплоизоляци. Холодильникаш еча дукха юкъе йоалае еза пенопласташ. Цар удельни кІезига дозал да, коачъенна газаш чулоаттаю чоалханера а маьха еза а пхьегІа хувца йиш йолаш, йІовхал чакх ца йоалийташ я пенепласташ.

Полимерех боккхача лоархІамера хІама хулаш латт юрта боахаме. Ультрафиолетови зІанараш чакхъюв-лийта полиамидни, полиэтиленови, териленови морд парникашка кІизгана меттал гІоргба, цунца парникаш тІера къовлилга аттагІа а маьха дарегІа а хургда. Пластически материалех баь Іалаьмате биткъа, чІоагІа морд ирригацена юкъе боалабергба (хий тохача а хий дуллача а), айдича а маьха а деза долча брезента, кхы цу тайпара йолча хІамай метта гІоргба.

Мехкдаьтта дІа-юха кхухьа контейнераш е йиш я пластмассах. Мехкадаьтта хи тІа гІолла дІадахьа йиш хиннаяц мехкдаьтта кхухьача кемаца мара. 0,8 миллиметр мара сма йоацача материалах яьча контейнерашца хи тІа гІолла дІа-юха кхахьа йиш я мехкдаьтта. Юкъе Іургаш а доахкаш яьча контейнера йовкъаша чІоагІа лоаттаю уж. Контейнер хьалъюзаш а йоассаеш а ше къаьстта яь клапанаш я. Танкер дезаргдац. Форда тІа мехкдаьтта дІа-юха кхухьача контейнера чу 8000 тонна гІоргья. 60 метрал йІаьхагІа я из. Плоташ тІехьа дийза лийннача зІамигача пароходо мехкдаьтта, бензин феткен, кхыйола нефтепродукташ хил яйга я, цудухьа контейнер хила Іочу а гІоргьяц.

ДІа-юха кхухьаш транспортаца лелаяь Іергьяц кІаьда резервуараш. Мехкдаьтта дІаоттадаь лоаттадеш а хургья уж. Йоккха йоацача грузовико цхьан вышкагара вокх вышкага хьоргья цкъа хьошшехьа массехк контейнер. Аьшках яьчул иттаз ейгІа я кІаьда резервуар.

Тайп-тайпара йолча искуственни синтетически материалий производство шерьяро укх гаргарча хана нефтяникашка торо хулийтаргья кІаьдача резервуарашка мехкдаьтта дІаоттадаь лоаттаде. Мехкдаьттан бедалах а коксохимически промышленноста продуктех а хьаштдола тайпа пластмасса а каучук а юлургья Грозненски химически заводага.

А. СЕЛЕЗНЕВ,
химически Іилмай кандидат, Грозненски мехкдаьттан института органически химен кафедра заведующи.

Шоай керттера декхар ялат сихагIа чудерзадар лерхI

Укх шера март бетта мара вIашагIаллаяц Сунженски района Орджоникидзевская яхача станицера Авто-транспортни контора. Цхьабакъда, цу кIезигача хана бахача наха а районни предприятешта-а эпаш дола дуккха гIулаккаш даьд цун коллективо. Цу конторан машинаш я Назрановскии Сунженскии районий дуккхача юрташкара нах дIаюха кхувлаш, юртбоахаман а производственни а грузаш дIа-юха кхуьхьаш.

Предприятен доалахьа еррига а 113 автомашин я. Царех 86 машин хIанз укх сахьта эггара лоархIамегIа дола гIулакх—ялат чуэцари паччахьалкхенна дIадалари Iалашдеш я, хIаьта, вожаш цхьацца балхаш деши бахача наха эпа гIулаккаш деши я.

Сунженски районерча XX партсъезда цIерахчеи, «Путь к коммунизму» яхачеи, XIX партсъезда цIерахчеи, «Победа» яхачеи колхозашкара ялат чуэцаши из паччахьалкхен амбарашка дIакхуьхьаши я хIанз конторан коллектив.

Машинаш эггара дуккхагIа я XX партсъезда цIерахча колхозе, хIана аьлча цига кхыча колхозашкарчул дуккхагIа а сихагIа а ба болх. Дийнахьа комбайнашта кIалхара ялат хьатташка хьакхуьхьаши бийсана паччахьалкхенна дIадала заготзерно дIаозаши 20 гаргга машин я цига хадданза болх беш.

Хланз латташ йола ха — сихагIа ялат чудерзадаьи паччахьалкхенна дIаденни даккхар — еза а боккхача лоархIаме а ха йолга ховши цудухьа дика къахьегаши дуккха шофераш ба предприятен. XX партсъезда цIерахча колхозе ялат чуэцаш ва шофер нов. Албогачиев ИбрахIам. Цун машин массаза а лелаши духьъле йоацаш болх беши я. Лоаццача хана дуккхача маьха новкъостал даьд цо колхоза. Цо хьега къа гуш йолча колхоза правленес ахчан совгIат деннад нов. Албогачиевна. Укх тIехьарча хана цунца сменах болх бе вахийтав цун воша Албогачиев Идрис. Цу шинне машина деш дола технически гIулакхаш (цIенъяр, мельъненчара фент а оатхал а чIоагIъяр, кхьдар), из кIезигагIа сецаь латтаргйолаш, смена хувцача хана ду.

Иштта дика болх беш ба XIX партсъезда цIерахча колхозе ялат чуэцаш бола шофераш Цечоев Мусий Мехьтийн Годой Салан-Гирин. Цар болх беча машина балха норма массаза а 150—160 процент хул. Нов. Цечоев Мехьте шин дийнахьа комбайнашта кIалхара 65 тонн ялат хьатта тIа хьа а дера, цул совгIа, 280 центнер паччахьалкхенна дIадала дIа а дихьар. XIX партсъезда цIерахча колхозо нов. Цечоевна а деннад дика болх барах ахчан совгIат.

Дика болхлой лоархIаш ба шофераш н.н. Хашагульгов Мувсаи Салан-Гирин, ремонт ечара слесарь н. Чернови, жестянщик н. Давыдови, сварщик н. Беседини, иштта кхыбарани.

Цхьабарт болаш, дика къахьегама дисциплина йолаш йолча коллективо мишта болх бе лерхI хьахьоьх цо тIаийцача декхараша:

хIара дийнахьа йола ялат даккхара план 150 процент кхоачашъяр,

наькъ тIа машинаш талхаши, къахьегама дисциплина лаьгIъеши дола гIулакхаш ца хилийтар,

нормах доагIачох 1 процентал кIезигагIа доацаш доагам кходар,

ялат ца дойташ чудерзадар,

автомашинаш дикеи цайохийташи лелаяр.

Уж декхараш кхоачашдулургда ала йиш я коллектива балхо тахан хьахьувкхача гIулакхех.

З. ДАУРБЕКОВ.

Огородаш лелаераша шоай декхараш кхоачашдергда

Урус - Мартановски районерча «Красноармейски» совхоза 10-ча отделенен огородий бригадаца болх беш 111 саг ва. Цар гIулакх деш 155 гектар огород я. ХIара гектара гIара планал шозза дуккхагIа кабуц, помидораш, нарсаш, столови свеклаш, хохаш, марковкаш кхыйола культураш яха аьнна дош деннад коллективо.

Хланз дIаяла йоалаяьй овощаш. Масала, отделенен огородникаца паччахьалкхен организацешка хIанзлехь а ехкай дуккха тоннаш кабуц, нарсаш, помидораш, свеклаш, морковкаш, кхыйола культураш.

Огородаш дика хьункъаро хьахьоьх коллективага ше денна дош кхоачашдулург хилар.

Бригада коллектива юкъе дика къахьегаш ба Дагаева ЗулпаIин Федушкина Аннеи звеноштара болхлой. Царца ба хIара дийнахьа шинша норма йоаха йижарий Дагаева Жанати Нахапуи, Воронкова Евдокия, Бегаева Пирдос, Махмудова Тумиш, Дупаева ЗулпаI, кхыбараш.

Бригадан коллектива къахьегама дисциплина дика латт. Болхлоштеи звеноштеи юкъе социалистически яхь лелаю. Хlара дийнахьа баьча балха лоархIам а баь, шоллагIча дийнахьа Iуйрийна хьал тох гург-долча моттиге баьча балха проценташи, даьккха алапийи. Цу гIулакхо болхлой хьинар айду, царга болх дикагIа байт. Цудухьа, учетчика Белугина Валентинас дика лелаю учет.

Бригадан коллективо доаха толамаш болхлой цхьабарт болаш, агротехнически бокъонаш кхоачашъеш, балха учет дика лелаеш хиларца да. Коллектив ше тIаийцаь декхараш тешаме кхоачашдергда, хIана аьлча, уж кхоачашце торонаш я тха.

Х. АСЛАХАНОВ.

Сийленца къахьийгар

Йоачаш йолаш бIаьсти хиларо тIехьа тийттар бIаьстанара деррига балхаш. Цхьабакъда «Октябран 40 шу» яхача совхоза Кантышевски отделенен къахьегамхошца толамца чаьх-м даьхар уж балхаш.

Отделенен кхашка дика тIаяьлар хьажкIаш, коартолаш, укхаза эггара хьалха дIайийна технически культура — шекар доаккха свекла, юртбоахаман кхыйола культураш.

ДогIаш делхар бахьан долаш дIайийна культураш дика тIайоалаш санна, дукха оасар а тIадаьлар.

ХьажкIаш, коартолаш, кхыйола культураш оасаро кхерам тIатесса яр. Цхьабакъда Кантышевски отделенен болхлой бIаччача шоай дезалаца ара а баьнна, оасарах кIалхара яьхар уж.

Июла хьалхарча деношка 1250 гектар хьажкIаш, 650 гектар гидуарташ оасарах цIенийр. ШозлагIа оасар даь даькхар овощашта.

Келигов Бисолта ший дезалца 40 га, Аушев Махьмада ший дезалца 35 га, Олигов Ахьмада ший дезалца 30 га оасар дир. Къаьстта дика болх бир Олигова Илеза дезала. 50 гектара тIа дика оасар дир цар. Дийнахьа оасара норма 0,15 га йолча цу нормал лоархIам боллаш дуккхаIа оасар дора цар.

Дика хьахулаш я кердача моттиге шекар доаккха свекла. Из дукха Iунал де дезаш культура я, цхьабакъда шийга дIабахийтача къахьегамга хьежжа дика хьувкъаш а я из. Шозза оасар даьд укхаза свеклана.

Дика хьувкъарг хилар гойт коартолаша а. Дика Iунал даьд укхаза коартолашта, — оасарах цIена а окучникаца гувнаш даь а я уж. Иштта оасарах цIена а дика тоаьь я харбазаш, пасташ, помидораш, нарсаш.

Дика гIулакх дIаполадаьд отделенен № 2 йолча бригадан къахьегамхоша. Шоай торонашка а хьежа, хьалхагIа шоаш тIаийца хинна социалистически декхараш лакхдир цар. Ялата лаьрхIа дIайийна 50 центнер хьажкIаши силоса лаьрхIа дIайийна 450 центнер моша доакъари даккха оттадаьд цар.

Цу толамаша дог гIоздоах. Хланз ялаташ чуэца доладеннача хана а хIаьта иштта хIара культура чуэцаш а даха деза иштта толамаш.

ДАСКИЕВ Мурад.

Шура яккхар дикка лакхдаьд

Партеси правительствоси сага сих шурен, даьттеи, дулхи даккхара Американ вIашагIкхийттача штаташта тIехьакхе, аьнна, оттадаь декхар кхоачашдара тIехьа дикка хьокхамаш даьхад Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» яхача совхоза 10-ча отделенен шурий-товарни фермай коллективаша.

№ 2 йолча шурий-товарни ферман доярка Асуханова Майсас ше гIулакх деча хIара Iаттагара 1096 килограмм шура яькхай дIабахача ялх бетта. Иштта дика болх баьб ше тIулакх деча хIара беттача Iаттагара 1012 килограмм шура яькхача Эдельханова Альпатос а.

Фермай коллектива болх дика вIашагIболла ховш, хьайбашта де деза гIулакх дика довзаш ва № 2 йолча шурий-товарни ферман завелующи нов. Шаипов Iалаудин.

Дика болх бу № 1 йолча шурий-товарни фермерча доярка а. Доярка коллективо йоаш тIаийца социалистически декхарех дикка лукхагIа йоакх деттача доахангара шура. Масала, Эскиева Малес хIара Iаттагара 850 килограмм шура яькхай укх шера хьалхарча ах шера. Иззал лоархIам боллаш шура яькхай хIара беттача Iаттагара Чекуева Кайпас, Муртазова Небе, кхыбараша.

Соахка хинначул а укх шера хьалхарча бетташка хинначул а лукхагIа я июль хьалхарча декадах отделенен фермай доярка яькха шура. Иштта, укх бетта хьалхарча декадах 30 эзар килограмм гаргга шура яькхай фермашка. Из июнь бетта хьалхарча декадах яькхачул дуккха килограммаш тIех я.

Фермашкарча доярка, скотникаша доаханна дика гIулакх дарал совгIа, шоаш мукъа болча хана силос кийчъеча болхлоштa новкъостал а ду.

А. МУРДАЛОВ.

Дика тоабенна боахам бола колхоз

Грозненски района 1-ча Мая цIерах йолча колхоза боахаман шоай доалахьа долаш боахама мел эшар да, паччахьалкхенгара ийца шоай дуккха механизмаш а я. Цу колхоза хIанз дика хьийкъа латташ ялат да. Из ший ханнахьа ца дойташ чуэца гIерташ, шоай низ кхо ца беш къахьегаш боахк хIанз деррига колхозникаш. Чуэца безаш хинна 948 гектар мукх хIара гектара тIара 26,6 центнер а йоаккхаш ший ханахьа чу а ийца паччахьалкхенна дIабенна баьннаб колхозникаш. Хланз 14 комбайнаца чехкка чуэцаш латтача кIин хIара гектара тIара 13 центнер совгIа кIа а доал. Колхозе ялат чуэца доладеларча денз комбайнерашта юкъе дикагIа лоархIаш ба н.н. Каратыгин Дмитри, Беляевский Сергей. Цар чу а ийцай аьрда а аьрдай хIаране 135—140 гектар. Царел тIехьа ца бусаш шоай болх дика лелабеш ба н.н. Абдурахманов Токеи, Токашев Салмани. Цар хIара денна тIеххоачашъю шоай нормаш.

Иштта дика тоабаь ба цу колхозе коатIарча оалхазарий ферман болх а. Хlара котамгара 76—80 фуъ гулдаьд фермерча болхлоша. Цу ферман оалхазаращта гIулакх дика деш, царгара пайда дуккхагIа эцаш хьаоагIа н.н. Степанова Аннеи, Сафронова Аннеи.

Къаьстта дика тоабаь лелабу колхозе хьайбашцара болх. Дика тоаьь базаш я, гIулакх де нах ба. Уж деррига гIулакхаш дика хиларах доахангара боккха пайда боал колхоза. Фермерча доярка ашта юкъе 1958 шу доладелча хана денз хьалхле лелаеш хьайоагIа доярка Зверева Анфиса. Цо хIара беттача Iаттагара 6 бетта яькхай 2043 литр шура. Цул дукха тIехьа йисаяц доярка Тюгулева Клавдия, цо 6 бетта яькхай 1845 литр шура.

Боахама мел эшар колхозе хиларах 1957 шера берригача боахамо колхоза бенна пайда бар 7 миллион сом ахча. Укх шера из пайда кхы а лакхлургболаш ба колхозе, хIана аьлча дика хьийкъа ялат а сомий бешамаш а; иштта кхы боккха пайда луш дукха боахамаш а колхоза хиларах.

М. ШНЫПКО,
колхоза счетовод.

„Даь дика гIулакх“

«Даь дика гIулакх» аьнна керте а яздаь «Сунженский колхозник» яхача газета тIа кепа техай Евлоев Ахьмада Вахас поезд авари ца хулийташ кIалхара яькхарах йола корреспонденци.

Цу тIа дувц: Первомайске (Галашка) вахаш волча В. А. Евлоевс машин-наькъа юхха гIолла водаш «узкоколейни» машин-никъ телха моттиг хоа а енна, йоагIаш хинна поезд соца а яь авари ца хулийташ кIалхара яькхара хьакъехьа.

Цо даь дика гIулакх белгалдоакхаш Первомайски леспромхозо приказаца цунна баркал а кхайкадаьд, 500 сом ахча совгIата а деннад.

Ю. АНИСИМОВ.

Шефаш юрта кхаьчаб

1-ча июле денз 8 июле кхаччалца Ачхой-Мартановски учреждеиешта болх тоабеш новкъостал де ена Грозиен, Ленина цIерахча культуран Цен агитбригада хиннай.

Цу бригадо районе яькхача хана токаш йолча дIа а ухаш юрташкарча къахьегамхошта 14 концерт оттадаьд. Концерташ мел увттадаьча, дунен мехкашта юкъерча гIулакхех лекцеш ешаш лекторашаа хиннаб бригадаца.

Цу агитбригадо иштта концерташ хьекхад Новосельски, Шалажински лесопункташта, Чоши-Чу. Сокол яхача юрташка а.

Концерташ хьокхарал совгIа шоаш дIа мел кхаьчача юрташка, кхашкарча бригалашка лозунгаш язъеш, къахьегама листовкаш арахецаш кхы эпаш дола балхаш тоадеш новкъостал даьд агитбригадерча болхлоша.

Юххера шоаш концерташ хьекха йистебаьнначул тIехьагIа Ачхой-Мартановски района культуран Цен болхлоща шоай опыт дIа-юха телаш къамаьлаш дир. Районера культурни болх тоабеш дика новкъостал дарах агитбригадан дикагIа болча болхлоштa района культотдело сийлен грамоташ еннай.

А. ПАЩЕНКО.

ДикагIчарца нийсле!

Шурий-товарни фермай дикагIа бола нах

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча июлага кхаччалца 1400 а кхы совгIа а килограмм шурий хIара Iаттагара яькхха НГIАССР шаьрача ядача колхози доярка ш.

Кугаевских Т.—«Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2793
Колесникова Л. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2462
Безреброва Е. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2293
Тройдакало Н. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2228
Гулаева Т. Шелковски района Сталина цIерах йола колхоз 2163
Авилова Е. Шелковски района Сталина цIерах йола колхоз 2098
Харченко З. Сунженски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1845
Изотьева В. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1826
Пащенко А. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1793
Лущикова А. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1780
Куценко Л. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1770
Никифорова М. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1759
Лонговая М. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1743
Локтева М. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1743
Колесникова Ю. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1738
Гребенченко Г. Сунженски района «Победа» яха колхоз 1707
Сигарева Н. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1701
Урсова В. Малгобекски района «Кавказ» яха колхоз 1682
Кузнецова Т. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1678
Кучина М. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1673
Ходячих А. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1670
Комаренко П. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1668
Дроговозова Ф. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1666
Бычкова А. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1652
Сдобникова Е. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1635
Плысачева Ю. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1630
Куценко О. Наурски района «Октября 40 шу» яха колхоз 1629
Старосельцева М. Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1617
Каноба И. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1608
Игнатенко Ю. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1605
Кузнецова П. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1601
Короткина М. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1600
Фоменко В. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1592
Журба В. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1591
Оприже Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1590
Игнатенко Е. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1590
Никитенко Н. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1590
Хажева В. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1589
Амриева Л. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1586
Ткачева Г. Наурски района Калинина цIерах йола колхоз 1572
Гобозева А. Наурски района «Россия» яха колхоз 1571
Маркова Н. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1570
Кейманова Н. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1570
Касьянова А. Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1570
Микулина М. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1567
Колчинова М. Наурски района «Россия» яха колхоз 1566
Тельчук М. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1565
Гончарова В. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1565
Турзой М. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1551
Евсенина А. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1551
Мацола В. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1550
Дохненско Т. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1544
Петухова А. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1544
Кузнецова А. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1537
Траневская И. Наурски района «Россия» яха колхоз 1536
Арабатья А. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1533
Григорьева Р. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1526
Черкашина Л. Наурски района «Россия» яха колхоз 1526
Чабанова М. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1525
Пирогова Е. Сунженски района «Победа» яха колхоз 1518
Кудрявцева Е. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1513
Атаманченко А. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1513
Хриткина М. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1510
Хриткина Н. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1507
Глобенко Р. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1507
Шилкина Р. Сунженски района «Щеча Эскара» цIерах йола колхоз 1503
Колпикова А. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1500
Иванова А. Сунженски района «Щеча Эскара» цIерах йола колхоз 1496
Кистень М. Наурски района Калинина цIерах йола колхоз 1492
Шенцева Н. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1491
Черникова О. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1489
Дудко Г. Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1488
Белозерцева Е. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1487
Носова А. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1487
Пирогова А. Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз 1486
Тищенко А. Шелковски района «Коминтерн» яха колхоз 1485
Адамова Е. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1482
Рыжкова К. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1481
Газаева Т. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1480
Абрядина Ю. Наурски района «Россия» яха колхоз 1474
Анисимова М. Малгобекски района «Кавказ» яха колхоз 1466
Голахина Е. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1465
Стороженко Н. Шелковски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1465
Санадская Ф. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1460
Нагуманова Г. Каргалински района «Красный Пахарь» яха колхоз 1458
Глущенко Р. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1458
Шестопалова П. Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1453
Скрытникова Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1451
Фиалко В. Сунженски района «Щеча Эскара» цIерах йола колхоз 1450
Володина Т. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1450
Зерщиков И. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1450
Кобцева М. Наурски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1449
Никитина Л. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1442
Епифанова Н. Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 1439
Яковлева Е. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1430
Гудзенко М. Сунженски района «Победа» яха колхоз 1427
Есипова В. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1427
Соловьева Н. Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз 1425
Долгова А. Сунженски района «Победа» яха колхоз 1407
Новикова Ю. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1400
Краюшкина П. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1400

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча июлага кхаччалца 100 а кхы дукхагIа а килограмм шура хIара Iаттагара яькхха НГIАССР лоаман районий -с4 колхози доярка ш. онаГа123

Магомадова К. Веденски района К. Маркса цIерах йола колхоз 1620
Ажанаева Ш. Веденски района «Победа» яха колхоз 1500
Зубайрова З. Веденски района К. Маркса цIерах йола колхоз 1423
Такамаева У. Веденски района «Победа» яха колхоз 1400
Тахабалова Д. Курчалоевски района Ленина цIерах йола колхоз 1400
Ахбулатова А. Советски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 1293
Тазбаева К. Курчалоевски района Ленина цIерах йола колхоз 1280
Мусханова Я. Курчалоевски района Ленина цIерах йола колхоз 1080
Кучкова А. Курчалоевски района «Новая жизнь» яха колхоз 1060.

1958-ча шера 1-ча январа денз 1-ча июле кхаччалца хIара Iаттагара 1400 а кхы совгIа а килограмм шура яькхха НГIАССР-а юрта боахаман министерствен совхозий доярка ш.

Греченко А. Горячеисточненски совхоз 1840
Алексеева Т. Горячеисточненски совхоз 1836
Скибо Е. Красноармейски совхоз 1831
Бурцева В. Ермоловски совхоз 1719
Юсупова Б. Надтеречни совхоз 1715
Дулдаева А. Гвардейски совхоз 1680
Ельмурзаева З. Надтеречни совхоз 1673
Сологубова Н. Грозненски шурий совхоз 1642
Махмудова Х. Надтеречни совхоз 1629
Галаева З. Ингушски совхоз 1621
Салтаева З. Надтеречни совхоз 1620
Гмырина П. Надтеречни совхоза 1619
Абсаламова Н. Надтеречни совхоз 1599
Байдулаева Е. Надтеречни совхоз 1591
Глазова А. № 1 йола Шурий совхоз 1590
Рассуханова З. Горячеисточненски совхоз 1587
Бобылева М. Грозненски Шурий совхоз 1566
Понамарева Е. Горячеисточненски совхоз 1566
Шестак Е. Ермоловски совхоз 1566
Селиверстова О. № 1 йола Шурий совхоз 1556
Юсупова Б. Надтеречни совхоз 1551
Еременко Е. Горячеисточненски совхоз 1551
Абдурзакова М. Горячеисточненски совхоз 1543
Самбулатова М. Горячеисточненски совхоз 1533
Лалаева М. Староюртовски совхоз 1529
Бараханова З. Горячеисточненски совхоз 1529
Хаспиева Ш. Горячеисточненски совхоз 1527
Музаева Е. Надтеречни совхоз 1526
Аристова А. Красноармейски совхоз 1522
Сорокоумова В. Предгорни совхоз 1521
Дивицкая Р. № 1 йола Шурий совхоз 1507
Жаркова А. Грозненски совхоз 1504
Ковалева В. Горячеисточненски совхоз 1489
Субач С. Горячеисточненски совхоз 1483
Кехиева А. Джалкински совхоз 1479
Лях М. Надтеречни совхоз 1477
Юсупова В. Надтеречни совхоз 1475
Дрожжина Е. Горячеисточненски совхоз 1462
Ташаева З. Надтеречни совхоз 1449
Ахметханова З. Староюрски совхоз 1444
Самойленко А. Красноармейски совхоз 1441
Хатиева К. Надтеречни совхоз 1431
Раут Е. Горячеисточненски совхоз 1428
Козлова М. Предгорни совхоз 1426
Яковлева В. № 1 йола Шурий совхоз 1424
Яковлева О. № 1 йола Шурий совхоза 1424
Малкова Н. Красноармейски совхоз 1423
Захаркина Л. № 1 йола Шурий совхоз 1417
Баранкова М. Горячеисточненски совхоз 1414
Мастажиева М. Староюртовски совхоз 1414
Кудря Е. Гудермесски совхоз 1405
Яковлева М. Грозненски Шурий совхоз 1404

1958-ча шера 1-ча январа денз 1-ча июле кхаччалца хIара Iаттагара 1400 а кхы совгIа а килограмм шура яькхха НГIАССР-а совнархоза чхьагIара-коньячни треста совхозий доярка ш.

Слюсарева А. Наурски совхоз 1949
Мартыненко И. Наурски совхоз 1930
Манштук А. Наурски совхоз 1889
Провоторова Л. Наурски совхоз 1827
Жукова Н. Ленина цIерах совхоз 1800
Веприкова А. Наурски совхоз 1720
Протошина А. Наурски совхоз 1690
Слюсарева С. Наурски совхоз 1663
Таратухина М. Наурски совхоз 1617
Кубрак М. Наурски совхоз 1611
Вощилина М. Новосельски совхоз 1590
Бучнева А. Новосельски совхоз 1549
Чигарбиева К. Новосельски совхоз 1523
Петрова А. Наурски совхоз 1508
Глушко М. Ленина цIерах йола совхоз 1970

Республикан колхозашкеи совхозашкеи шура яккхарах йола

СВОДКА

(Хlара Iаттагара килограммашца)

Районийн совхозийн цIераш	Июнь бетта яькхай	+ е — 1957 шера июнь беттага диллача	1958 шера 6 бетта яькхха шура	1957 шера цу ханата диллача + е —
КОЛХОЗАШ				
Наурски	281	+ 31	1207	+ 215
г. Малгобек	256	+ 32	1158	+ 69
Шелковской	253	+ 9	995	+ 71
Грозненски	239	+ 19	1095	+ 58
Веденски	233	+ 53	837	+ 144
Сунженски	231	— 5	1194	+ 10
Каргалински	214	+ 7	902	— 32
Курчалоевски	194	+ 46	679	— 38
Первомайски	166	+ 19	560	— 101
Саясановски	135	+ 59	423	— 110
Советски	104	+ 35	425	— 24
СОВХОЗАШ				
Наурски	356	—	1606	—
Новосельски	330	—	1500	— 63
Горячеисточненски	286	+ 45	1338	+ 45
Надтеречни	284	+ 22	1272	+ 189
Шурий № 1	284	+ 39	1171	+ 116
«Советски Россия»	284	—	1239	—
Ермоловски	279	+ 44	1266	+ 35
Калиновски	251	—	1301	—
Гвардейски	249	+ 6	1013	—
Староюртовски	244	— 18	1180	+ 399
Красноармейски	237	— 6	848	— 214
Грозненски шурий	234	— 22	1091	— 62
Ингушски	232	+ 46	881	— 65
Баьца даарий-шурий № 2	227	+ 10	1044	— 157
Грозненский плодоовощной	224	— 19	1420	— 72
Гудермесски	223	+ 16	1014	+ 25
Предгорный	221	— 17	991	— 96
Лермонтовски	209	— 2	741	— 204
Джалкински	209	+ 27	829	+ 21
Комсомольски	199	— 86	1292	— 95
Шалински	197	+ 10	779	— 135
«Октября 40 шу»	159	— 15	436	— 441
Назрановски	120	15	436	— 441

Дуазол дехьара

Оаха лорабу Ливане бахаш бола американцаш!
— Айя, геттар кIезига ма бий уж цигача.
— Оаха-м кхы а боалабергба уж!

Е. Щеглова сурт.

Ливанера гIулакхаш

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливана Министрий Совето дийцар керда президент харжара дош.

«Жур» яхача газето деча хоамех, Министрий Совето соцам баьб керда президент харжара ди 24 июле къоастадар могадеш а, хIаьта парламента заседане депутатех 65—70 процент нах хиларна эшаш дола гIулакхаш де а, аьнна. Оппозицес хIанз а, язду газето, хаьдда соцам баьбац, хIаьта президентал харжа кандидат лохаш а я из.

БЕЙРУТ, (ТАСС). Печато деча хоамех, Ливана Министрий Совета аргIан заседане йийцар бусулба паччахьалкхеная-Багдадски пакта членаша Ливана тIема кечалца гIо дара хьакъехьа яь предложени. «Альджарида» яхача газето хойтачох, из предложени могаяь хуле, правительстве паччахьалкхенащца-Багдадски пакта членашца хIаранеца къаьст-къаьста барт барах соцам бергба.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Правительственни ливански газето «Ле суар» язду, тIеххьарча хана президента дворецe санна, Ливана кхыча мехкашкарча гIулакхий министерстве а гуш я йоккха дипломатически активность Ливанан Арабски Федераценеи юкъе барт барах соцам бе тарлургхилар бахьан долаш. Из гIулках дика ховш дола гIозараш хьалха а тетташ, газето белгалду цу тайпара барт барна кийчо яьлга. Военни пакто, язду газето, моллагIча агрессех шаккъе оагIув лора а ергья, хIаьта Ливане гIетта вэсстани тоIаяр сих а дергда.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливана национальни оборонан министерствон коммюникес хоам бу, укх тIеххьарча деношка ливански эскара доакъоша юхайийттай городе Триполе хинна повстанчески отрядий тIагIертта йола атакаш. Повстанцаша, йоах коммюникес, правительственни эскара позицешта гранаташ а кхувсар, хIаьта автоматаш а еттар.

Ливана столице — Бейруте тIехьарча деношка улицашка хадданза дIа-юха кхийсар топаш.

Ливане американски эскар доссар

НЬЮ-ЙОРК. 15 июле. (ТАСС). Тахан КIайча цIено дIакхайкадаьд США фордан пехотан доакъош Ливане дессад, аьнна.

Агенствос Юнайтед пресс интернейшнл хоам бечча бесса, президенто Эйзенхауэра кхайкадаьд, из гIулакх Ливана президенто Шамуна тIагIертта цехар дарах даьд аьнна.

Агентствос Ассошиэйтед пресс бечча хоамах, Ливане десса эскар 5 эзар саг совгIа да.

Ливан. Аль Шуфа яхача районе повстанций подразделени.
Синьхуа агентствон сурт. ТАСС-а фотохроника.

Польша юхаметтаоттаяра цIей тIакхоачаш

ВАРШАВА. 15 июль. (ТАСС). 22-ча июле Польша юхаметтаоттаяра 14 шу дизарга духьал болхаш польски болхлошеи ахархошеи халкъа-демократически Iаьдал латтача шерашка шэашта карагIдаьнначун доархIам бу. DIадаха 14 шу — мехка шерра индустриализаци яра, Польша вахара гIулакха сиха дегIаяра шераш да. TIом хилале хиннаоа юхе 5-ззанел дукхагIа лакхденнад промышленни продукци хьаелга. Мехкачухь хьаьй буржуазни-помещикий Польше ца хинна керда промышленность.

Индустриализаци яра гIулакха къаьстта доаккхий толамаш даьхад. дукха ха йоацаш мехкачухь эггара тIехьайиса юртбоахама районаш хиннача, иштта Краковски воеводстве а. Халкъа Iаьдал латтача шерашка, цу воеводстве хьалдаьд халкъа боахама боккха доархIам бола 50 совгIа промышленни гIирсаш. Царца я В. И. Ленина цIерах йола меттадлургически комбинат, «Болеслав» яха цинк лоаладу завод, «Скавина» яха, польски аллюминеви промышленноста хьалхара завод, «Явожно», «Скавина», «Тарнув» яха электростанцеш, Освенцимера химически комбинат, «Костюшко Нова» яха кIора боакха шахта, Новый Таргера кога гIирсий комбинат, Андрыхувера текстильни комбинат, иштта кхыяраш.

ХIанз Краковски воеводстверча предприятеша чон, аьшк, болат, арахец, цига хьадоах тайп-тайпара бос бола металлаш, цинк, даш, кIора, хьадоакх тух, синтетически бензин, искусственни удобренеш, машинаш а аппаратура а, цIи лэвш йола материалаш, цемент, кога гIирсаш, кIада иштта кхыйола продукци.

Доккхий экономически толамаш даьхад Польшан Белостокски, Жешувски, Варшавски, Келецки, иштта кхыча воеводствашка а. Йоккхий преобразованеш а индустриализаци а ерригача районашка ярца халкъа Польша дика промышленни производстван мохк хинна дIаотташ латт.

Ираке хинна событеш

Иракски Республика дIакхайкаяр

ДАМАСК, 14 июле. (ТАСС). Багдада радиос беча хоамах, кхоана 14 июль да яхаш тховсара паччахьалкхен Iаьдал хувцаделар Ираке: королевски режим дIа а яьккха, Иракски Республика дIакхайкаяьй. Республикас эггара хьалха арадаьккха декрет дар премьер-министр бригадни инарал Абдель Керим Касем керте а вэлаш правительство вIашагIйоллилга, республикан оборона министр а из волаш. Премьер-министра заместитель хьожаваьв полковник Абдель Салем Мухаммед Ареф.

КАИР, 14 июль. (ТАСС). Багдадера хьаухача хоамех, генерал-лейтенант Надим Эр-Рифаи председатель а волаш кхаь сагах латта лакхехьарча Iаьдала совет вIашагIеллай Багдаде, паччахьалкхенна кертерчун декхараш кхоачашдеш йола.

Цу тайпара вIашагIеллай бригадни инарал Касем керте латта керда правительство. Бригадни инарал Абдель Джеляль Хатем хьожаваьв Ирака герзашца кийчдаьча низий главнокомандующелла.

МЕН агентствос хоам бу, иракски эскаро лаьца никъ Ирака халкъо хьал а лоац манархически Iаьдал дIадаккхари республика дIакхайкаяри къоабал а ду, яхаш. Цу агентствогара ухача кердача хоамаша йоах, «хьалхагIа хинна наследни принц Абдель Илахи хьалхагIа хинна премьер-министр Нури Саиди гIеттача халкъо кара а боалабаь, боабаьб».

ПАРИЖ, 14 июль. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентствос йоах: тахан каирски радиос хоам бир, Ирака король Фейсал Iийрийна сецца лаьцав иракски эскарцарча эпсараша паччахьа Iаьдал дIадаккхар бахьан долаш.

БЕЙРУТ, 14 июль. (ТАСС). Тахан Багдада радиостанцес хьааьннад иракски эскара командованес иракски халкъага даь кхайкарал. Кхайкарал тIа йоах: мохки цун рузкъаши империалисташта дIакара деннача тийшаболх боаллачар Iаьдала кIалхара вай еза даьхе мукъаяккха доладеннад тхэ.

Вежарий! Эскар — халкъа цхьа дакъа да. Из шун да. Шоана дагалаьттар да цо кхоачашдаьр. Цудухьа оаш хьаллаца деза из цIий меларашеи Нури Саида тоабаннеи духьала цо лоаттабеча къовсаме. Вай котало йинза хургья, нагахьа санна къонача Иракски Республиканна духьала империализман заговорщикаша бе тарлуча тийшача балхах лэраяра гIулакха халкъо цунна новкъостал дойя. Оаха тIаьхьех шо империализманна духьала мамогга чIоагIагIа къовсам лоаттабара. Оаха дош лу, йоах дIахо кхайкарал тIа, правительство халкъа ший викалех а халкъо ше а хоржарг хиларах. Вай мэхк Иракски Республика оалаш хургба. Цо арабски политика а лелаергья Бандунгски конференцен решенеш бокъонца кхоачаш а ергья.

Халкъо президент харжжалца йолча хана президента декхараш кхоачашдергдолаш йола республикан паччахьалкхен совет хэрж хIанзарчоа. ХIанзарча Иракски Республикан паччахьалкхен совето халкъага дIакхайкадаьд Иракски Республикан дерригача герзашца кийчдаьча низашта главнокомандующелла Абдель Керим Касем хьожаварах дола декрет. Цу декрета тIа да Абдель Керим Касем правительствонна керте оттавеш хилар а. Королевски Iаьдало утттадеш дола дерригa гIулакхаши чинаши дIадэал. Цу тайпара арадаьккхад кхыбола нах паччахьалкхен административнии тIемеи гIулакхаш тIара дIабоахаш а дIатIахьежабеш а дола массехь декрет а.

Иракски Республикан радио чу гIолла хьакхайкадаьд, дерригa халкъ гIаттар а халкъа гоамал а бахьан долаш Ирака наследни принц Абдель Илахи (хьалха хиннача короля даьвоша) цун гIончех цаIи боабаь хилар.

ДАМАСК, 14 июле. (ТАСС). Иракски Республикан премьер-министра заместителя полковника Абдель Салем Мухаммед Арефа багдадски радиочу гIолла кхайкарал даьд иракски халкъага. Цу кхайкарал тIа йоах:

«Ший тешамегIа болча къонгашцеи национальни тIема низашцеи оагIув а билла, иракски халкъ хьалъэттад, империализмо Iаьдала керте оттаяьча зуламерча бандах даьхе мукъаяккха. Мехка халкъах шэай хьаштдар дар духьа а, мехка рузкъаш шоашкахьа дерзадар духьа а оттаяьяр империализмо из банда Iаьдала керте».

Халкъа эшар теркал а ца деш, адамашта низ беш хинна банда дIаяьккха» эскар хьаллацара тIахьийхар Арефа халкъ. Цо тIахьийхар «вай даьхен гIулакх тоадалийтар духьа чIоагIа, ца дохаш, кхотаденна, порядок, барт-цхьоагIо, халкъанна юкъера гIулакхаш хьаллоацаш хила деза», аьнна.

Иракски Республикан правительство, аьлар Арефа, хила еза «Iарабийи бусулба нахи бахача кхыча мехкашцара вежарий бувзам Iалаш беш, ше деш дар ООН-а принципашца деш а, догэвбрех тIаийцаь даьхенна хьашт долеи Бандунгски конференцен решенех доагIеи гIулакхаш лоархIаш а.

«Оаха, — аьлар Арефа, — даьккъал дувц Ирака халкъо ший къона республика вIашагIйоллара гIулакх. Из республика дулхах-цIийх халкъа республика а я, хIаьта цо халкъанна тешаме гIулакх а дергда.

Къахьегамхой цхьоагIо йолаш къовсам лелабарна

РИМ, 13 июль. (ТАСС). Кепа йоазоно хоам бу, дерригача демократически низий цхьоагIо йолаш къовсам лелабарна, цу даькъе коммунисташтеи социалисташтеи юкъера цхьоагIо чIэгIъярна итальянски къахьегамхой гIерташ хилар. Пьянкастаньяйо (Сиена яха провинци) моттигерча компартени социалистически партени отделеней хьалхле лелаерий заседани хилар, цига оттадир шаккъе а парти «парламенте а мехкачухь а хоадамболлаш цхьоагIон политика лелаярна,—бе болх боацаш нах хиларa а къела а духьал къовсам лелабе, демократически кортамукъаленаш лорaяра политика чакхъяхарна тIахьехаш резолюци тIа а ийца.

Цунна тарра решени тIаийцар Торреньера яхача моттитерча коммунистически социалистически партей отделеней хьалхле лелаерий заседане а; цар тIахьех клерикалийи предпринимателийи фронта духьал лелабеча къовсама къахьегамхой цхьоагIо чIоагIярна.

КРИТИКЕИ БИБЛИОГРАФИИ

ГIалгIай писателий произведеней сборник „Даьхе“

Дукха ха йоццаш Нохч-ГIалгIай книжни издательствос кепа теха арахийцад гIалгIай писателий художественни произведеней сборник «Даьхе» (оттадьраш: Хь-Б. Муталиев, Хь. Осмиев, редактор С. Озиев).

Сборника тIа кепа теха я тIорбаьнна болча гIалгIай писателий Беков Тембота, Озиев Ахьмада, Муталиев Хьаж-Бийкара, Хашагульгов Махьмада, Базоркин Идриса, Озиев Салмана, Осмиев Хьамзата, Зязиков Бахьауддина, Хамхоев Ахьмада, Мальсагов Орцхой произведенеш — стихаш а дувцараш а, хIаьта къонача писателий Чахкиев Капитона, Боков Ахьмада, Чахкиев Юсупа произведенеш а.

ГIалгIай дешархоша хоза хетарца тIаэцарца из литературни сборник хIана аьлча, цу чу йоагIаш йола произведенеш художественни товзал дика йолаш а, сакъердаме ешалуш а я.

Сборник хьаделлалу гIалгIай литература эггара хьалха дIайолаяьчарех цаI волча Беков Тембота «Ши зама» цIи йолча стихотворенеца. Цу тIа я цун «Лене болхлой боабар» яха стихотворени а. Тембота хинна йоазон говзал йолаш хила везар цо ший «Ши зама» яхача стихотворене тIа оттаяь яхача къизача, къаьнача заман сурт отадеш вола саг.

«...Аьттехьа йийрзача мар —
Болхлой цIий долаш
Аьрдехьа кхайдача дуар
Ахархой хьакъ долаш,
Лоаттам харцахь бар хьа,
Яха хьалхар зама!
Іоткъам боккха бар хьа
Яха къиза зама...»

Иштта къаьга оттаду деша говзанчо Беков Тембота Лена яхача хи тIа 1912-ча шера паччахьа Iаьдала приказаца дошо прискай болхлошта топаш тохар а.

Цу тайпара дика язъяь я гIалгIай къаьнагIчарех поэт хинна волча Озиев Ахьмада «Йодаш я алача, меллашха кIур тувсаш» а, «ЙиIиг» а аьнна язъяь стихотворенеш.

Сборника тIа лоаххIамера моттит дIалоац поэта Муталиев Хьаж-Бийкара произведенеша. Цу тIа кепа теха я цун 20 стихотворени а, хIаьта «Большекаш боагIа» яха доккха дувцар а. Нов. Муталиева говзаме йоазув дуккхача хана денз хьа дешархошта довзаш а дезаш а да. Цудухьа ала дезаш да сборника тIара цун керда язъяь стихотворенеш: «Ленин», «Октябраца», «Цхьоалагга май». «ТIемахочун сурат», «ВоIага», иштта кхыяраш а дешархоша ешаргхилар. Дика яздаь а, боккха чулоацами маIани долаш а да цун «Большекаш боагIа» яха дувцар. Цу дувцаро оттаду граждански тIема хана гIалгIай большевикий партен бакъ бола гIончий хинна хилара сурт.

Дика а чулоацаме а хиларца къоастадуш я Хашагульгов Махьмада, Озиев Салмана, Осмиев Хьамзата, Чахкиев Капитона стихотворенеш.

Прозах аьлча, дика яздарца белгалдоалаш да Базоркин Идриса «Заретта» яха дувцар, Зязиков Бахьауддина «ЭгIазал» «Ваьча Юрта», «Йокъаенна га» яха дувцараш.

Автора Боков Ахьмада йоккха котало я цун «Дарц» яха дувцар. Майрра ала йиш йолаш да из дувцар гIалгIай прозанна юкъе дикагIча произведенех цаI хилар.

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос из сборник арахецар дешархошта чIоагIа совгIат хетаргдолаш да. Вайна ловргда тIехьа тIайоагIача хана а издательствос цу тайпара сборникаш каст-часта арахецилга а, хIаьта гIалгIай писателий йоазонаш дешарашта дикагIа довзилга цу наькъаца Iалаяьделга а.

А. ВЕДЗИЖЕВ.

Операни балетеи Куйбышевски театре

Опера „Черевички“

РСФСР-а заслуженни артист К. Тарасов — Вакула роле.

А. Оробинская — Оксана роле.

«Черевички» цIи йола ший опера чIоагIа дукха езар П. И. Чайковскена. «Музыкага диллача эггара сай дикагIа йола опера лоархI аз цунах», — яздора воккхача композиторо.

ХIаьта из бакъ а да-кх: музыкальни оагIорахьа дика карагIъяьнна произведени я из 1885 шера «Кузнец Вакула» яха опера яз а яь, Чайковскес 11 шу даьннначул тIехьагIа эргаяьккхар, тоайир Гогола сюжетах язъяь ший опера. Из лоархIаме эргаяьккхачул тIехьагIа «Черевички» яьнна цIи тиллар по цунах.

Сакъердамерча бегашца язъяьча цу операнна юкъе дукха гулъеннай халкъан хораш, халкъан образаш, къаьнга дола вахара сценаш. Халкъан творчествон белгалонаш укхаза шин тайпара я—реальнии фантастическии. Уж белгалонаш шозйла вIашни айхха ювзаенна я къаьсткъаьстача сценашка санна, дуккхача персонажаш хьахьокхача а. Операн керттера тема — Вакулаи Оксанаи юкъера чIоагIлуш боагIа безам ба. Опера чаккхйоал наьха боккха сакъердам хьахьокхача сурташа.

Опера ше лакхача художественни боарамах йола произведени хиларга хьажжа, дика оттаяь яр операни балетеи Куйбышевски театра спектакль а. Поэзехи кIаьдача бегашехи йизза йолча цу операга безаме хьеж зрителаш. Сцене хьахьокхача сурташа зIамигача юртара Диканькера уж буг къегаш йолча Петербурге.

Белгалъе еза толаме карагIъяьнна спектаклен музыкальни оагIув; хIаьта эггара хьалха ерригача оркестреи хореи говзал дирижер РСФСР а ТАССР а искусствай заслуженни деятель С. Бергольц, хорместер И. Мертенс).

Режиссеро А. Пикера дика оттадаьд цхьадола халкъан сценаш, къаьстта диълагIа массови сурт. ЭсалагIа карагIдаьннад цунна фантастически сурташ (йийлбази, Солохеи, Вакулеи гIейтта бахар, дIайодаш йола панорама). Вай театра сцена зIамига долга а хила мег цу гIулажха Iаьткъар.

Артисташта юкъе эггара хьалха белгалбаха беза: украински йийIий Оксанан башха хоза а чоалхане а йола образ хьахьийкха артистка Л. Оробинская, Вакулан парти ловзаеш вола низбола а хоза а оаз йола РСФСР заслуженни артист К. Тарасов. Сакъердаме а говза а ловзаю йилбаза роль артисто В. Гурылевс.

Спектакль «Черевички» — театра творчески толам ба.

Пищекомбинат сомаш хьаэца кийчъеннай

Сунженски районера пищекомбинат района колхозашкара сомаш хьаэца кийчъеннай. Капитальни ремонт а яь тоаяьй плодоовощной цех: кийчдаьд 100 тонн чухошаргйола сульфитационни кIоагаш, бешкаши педаши, сомаш хьакхахьарна эша яьшкаш. Цементацеи асфальтацеи тоаяьй бедала кийчъяь площадкаш. Тоаяь яьннай кхыйола цехаш.

Комбинато планах арахецаш йола повидлеи джеми кийчье эша керттера бедал—гIамгIаши IажIаши кхаьча баьннабац хIанз а. Продукци арахецарна мел эша кийчо яьчул тIехьагIа пайда боацаш ший болх сецаь ца латтийтара духьа «Победа» яхача колхозагареи Серноводскерча опытно-мелиоративни станцегареи хьаийбеча боалех варени еш я комбинат хIанз.

Укх шера цу предприятен коллективо планах арахеца езаш я 146 тонн консерваш, царех: 90 тонн джеми 56 тонн повидлаш. Цул совгIа 20 тонн печенеши, 30 тонн пряникаши, 3900 тонн дикагIа дола хьоари.

Предприятен коллектива юкъе дика болх беши массаза а балха нормаш тIехкхоачашъеши ба бондараш бола Карпови Олейникови, плодоовощной цехера болхлой-кхалнах Шнурниковаи Марковаи. Коллектива юкъе дика сий долаш я кондитерски цеха продукци хьаеш йола Беседина Александра, Куксина Валентина. Царех болхлочо сменах йола норма 150 процент кхоачашъю.

Укх шерара балха план кхоачашъярна керда декхараш тIаийцад комбината коллективо: 5 миллиони 437 эзари сома продукци арахеца езаш, йола план канал хьалха, 15 декабре кхоачашъеи, цул совгIа 250 эзар сома продукци арахецеи; товарни продукцега шийга дIабода мах 1 процент лохбеи, къахьегама овсарал 1,5 процент лакхъеи.

Уж декхараш кхоачашдарца шерье езаш я предприяти ше а. Консервни цех хьалъе хьахийца да 1.900.000 эзар сом. ХIанзлехьа хьалъяь яьннай механически цех, хьакхоачаш латт кхыча цехашта эша оборудовани. Уж объекташ хьалъяь яьлча дикка тоалургба комбината болх.

Д. ХАКИМОВ.

Самашкински плодоягодни совхоза гIулакхаши цунна эшараши

Кхачан товарий министерствен Самашкера плодоягодни совхоз цигарча пищекомбината консерваш ярна сомаши баьца даараши доаттаде а иштта Грознера мехкдаьттахой кердача баьца даараششеи сомашшеи Iалашбе а лаьрхIа я.

Уж декхараш хIанзолца хьайолча хана кхоачаш ца деш я совхоз. Сона хетачоах керттера бахьан да укх шерралца совхоза болх тIехьа йисача, тишъеннача техникацеи юртбоахама инвентарацеи лелабаь хилар, цудухьа балхаш говрашца а наьха кулгашца а де дезаш яр совхоз. Цох юртбоахама продуктех дIабода мах дукхагIа бодар совхоза, болх бе нах дукхагIа эшар, хIамаш ший ханнахьа дIа ца ювш юсар, уж дIаера ха йIаьхлора, хьувкъар лоха хулар.

Совхозо геттара мела леладу сомийи комсийи бешамаш дIайогIилга. 1960-ча шерага сомий бешамаш 350 гектар гаргга дIайогIа еза совхозо, хIаьта комсий бешамаш 150 гектар йогIа еза. Укх шера 25 гектар мара бешамаш дIаегIаяц дIае гаьнаш лоалахарча Ассински совхозе йолашехьа а. Корчевательи хьуна петараш тедеи машинаш ца хиларах, хIанз укх сахьате бешамаш дIайогIа еза моттигаш хьуна петарех цIен ца еш яда, из бахьан долаш керда бешамаш дIайогIилга хилац.

Массайолча хана баьца даараш дIадувлга хувцаш лелае йиш яц совхозе, хIана аьлча Самашкински участке долча лаьтташка хIанзолца хьа хий дилларна хIама даь ца хиларах. Цунах, баьца даараш цхьан метте дIа да дувш, къаьсткъаьстача моттигашка дIадув, цох уж леладарна а лорадарна а хало хул.

Укх тIеххьарча шерашка холуш да латаш йола сомий гаьнаш йовр, лаьттанца хий сов дукха хиларах гуржий боалаш бов. Цу гIулакха эша механизмаш—саьнгараш йоаха машинаш, бульдозераш ца хиларах чIоагIа зе хул.

Укх шера совхоза яйтай массехь керда трактор «ДТ-54». «Беларусь», «ДТ-14», укх гаргга хьарча деношка кусторез а хургья, цу дерриганеша дикка айберга совхоза болх.

Укх шера совхозо шозза дукхагIа дIайийнай баьца даарий культураш, уж дика тIаяьнна а я.

Совхозе шерра доладеннад баьца даараши, сомаши хьадоахилга а уж завода дIателилга а. Цхьабакъда, юхьанца уж дIателарна кхоачамбоацараш да, уж чудохка яьшкаш ца хиларах. Цунах зе хул дIалуш йола продукци дика хиларна, из дика ца хилча цох совхоза бола пайда а бож.

ХIанз укх сахьате совхозе баьца даараш гулдарна нах эш, цар кхоачам баш, хIаьта Самашке бахача нахах цхьаннахьа а балха боацаш дукха нах ба. царга хIама оалаш саг а вац.

Оасара ханеи йол хьокхача ханеи Самашкински пищекомбинато совхоза гIо даьд уж балхаш де цхьабода болхлой а автомашинаш а ухийташ. Цхьабакъда дукхагIа бола болхлой завод йолаялца цIагIа баьгIаб.

Тха совхозах хьатоха лерхIаш яр Лермонтовски совхоза массехь отделени, цхьабакъда хIанз из гIулакх хьоадеш дац. Дуккха а дикагIа хила мегар совхоз заводца вIашагIтехча. Из дича завода дукхагIа эша баьца даарий культураш дIаер шердарца цунна кхоачамбалла бедал хулийтаргъяр совхозо.

Цу тайпара гIулакх дича завода эша баьца даараш кийчде кхыча районашка аха ца безаш, совхозо йинза Iалашъергъяр завод эшача.

Завода а совхоза а гIулакхаш лертIа леларна хьашт долаш болчадиректеси бухгалтереси баьца даараши сомаши хьахиларна а царех пайда эцарна а дола гIулакхаш лертIа дахарца хила безача тайпара отторгба беррига болх. Из гIулакх атта дулургдолаш да, уж ши предприяти цхьан министерствен хиларах.

ХАРЛАМОВ,
совхоза керттера агроном.

Кердача дешара шера кийчо дикагIа ергъя оаха

Йистедаьнна 1957—58 дешара цу чIоагIа хала шу дар, хIана аьлча цу шера дешархой а хьехархой а жерда баьхка бар, ремонт янза дукхагIа йола школаш а хьехархой квартираш а яр, кийчданза Iана доагам дар. Цу дерригача гIулакхаша дешара болх дика дIаболабалийта йиш хилийтанцар тхога. Цу дерригача гIулакхий теркам а баь укх шера оаха ший ханнахьа дIадоладаьд уж балхаш.

Цхьабакъда укх шера а цхьацца дола балхаш во лел тха, школаш а кварТираш а тоае материалаш ца хилар бахьан долаш. Иштта во лел школашта доагам кийчдар гIулакх а. Районе дерригa кийчдаьр 78 тонн кIори, 1000 складометр дахчеи мара дац. Цох районеча школашта кIезига кхоачам хургба. Моттигерча лесхозаша ший ханнахьа дахча ца кийчдойя, дукхагIа йола школаш Iана доагам доацаш йисар кхерам болаш я.

Дешара шера кийчо яь яьнна школаш а я районе. Царех я Бамутски, Шалажински, Закан-Юртовски иштта кхыйола школаш а.

Къаьстта доккха совгIат да укх дешара шера Самашкерча дешархоштеи, хьехархоштеи паччахьалкхенно лурдар. Цига хьалъяь йистеяьннай шозза вIаштара яь юкъера школа, хьехархошта параца дIохьдеш дола дика цIенош, иштта Ачхой-Мартане хьалъяь яьннай 50 моттиг йола берий беш а.

ХIанз районо а, юртсоветаш а, беррига хьехархой а шоай эгтара хьалхара декхар школай а хьехархой а кхоачам белга а, диррига бераш деша чуоазар долга а ховш къахьегаш ба.

А. ДЖАНАР-АЛИЕВ,
Ачхой-Мартановски районо заведующи.

Пенсионерий йоакхо ю

Грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи заводе массехь шера болх беш хинна къахьегама къаьна ветеранаш хIанз дика салоIаш ба. Завода директоро а профсоюзни организацес а чIоагIа йоакхо ю цар.

400 пенсионери инвалиди ба Iана доагамаца заводо Iалашбеш. Доагам чудахьа завода дирекцес транспорт а лу царна.

ХIара бетта заводской профсоюза комитето пенсионерашта салоIама цIагIа а санаторе а баха путевкаш тел. Масала, заводе 30 шера слесарал болх баь вола нов. Алышев Серноводски курорте вода, машинистал болх беш хинна Квачев, слесарь Фролов Манычески кумыслечебнице болхаш ба, 7-ча цеха слесарь Джабаев Евпаторе вода.

Цул совгIа ер шу доладелча денз 24 пенсионера юхадала ца дезаш ахчанца новкъостал а даьд.

Н. ГЛУХОВ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре. Йоккха зал — **«Йохаяь уйлаш».** Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Йохаяь уйлаш.** Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Йижарий»** I-гIа сери. Долалу: 9.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре. «18-гIа шу» яьха шерача экранах дола художественни фильм. Долалу: 8.30, 10.45, 1, 3.15, 5.30, 7.45.

Асканарча кинотеатре. **«Йохаяь уйлаш».** Долалу дийнахь 8-10 сахьати сайрийна 10 сахьати даьлча.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02073. Типография им 11 августа 1916 года, проспект Революции 36/3. Заказ № 4268.